

Nr 78.

Ankom till riksdagens kansli den 7 juni 1934 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställningar med förslag till dels ny lag för Sveriges riksbank, dels ock nytt bankoreglemente.

I sitt utlåtande nr 18 framhöll 1933 års bankoutskott behovet av en formell revision av reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning. Utskottet förutsatte, att frågan om en sådan revision genom bankofullmäktiges försorg gjordes till föremål för övervägande samt att förslag i ämnet utarbetades och förelades utskottet, så snart sådant lämpligen kunde ske. Vid en dylik revision borde enligt utskottets mening ur reglementet, där ej särskilda skäl annat föranledde, utmönstras de stadganden, som endast utgjorde en återupprepning av föreskrifter, vilka funnes meddelade i grundlag eller i riksbankslagen. I samband härmed uttalade utskottet, att jämväl frågan om en överarbetning av riksbankslagen och ansvarighetslagarna för riksbanken vore förtjänt av övervägande.

Med anledning härav hava fullmäktige i riksbanken i två särskilda skrivelser den 15 mars 1934 framlagt förslag till lag för Sveriges riksbank och till reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning, avsedda att ersätta nu gällande lag och reglemente. Samtidigt hava fullmäktige meddelat sin avsikt att till 1935 års riksdag avgiva förslag till ändring av ansvarighetslagarna.

Fullmäktiges ovanberörda två skrivelser äro såsom bilagor fogade vid detta utlåtande (*Bilagor C och D*, sid. 29 respektive 43).

I skrivelse den 5 april 1934 hava fullmäktige vidare framlagt förslag till vissa ändringar i avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk m. m. De i denna skrivelse innefattade förslagen hava emellertid icke synts utskottet böra upptagas till prövning och avgörande vid innevarande års riksdag.

Vad först angår fullmäktiges förslag till ny lag för Sveriges riksbank innebär detta vissa såväl sakliga som formella ändringar. Såsom fullmäktige framhållit avse de sakliga ändringarna i intet fall bestämmelserna rörande sedelutgivningen och den metalliska kassan. Beträffande innebörden av ändringarna får utskottet hänvisa till den av fullmäktige lämnade specialmotiveringen (sid. 29—35). *Utskottet.*

Den granskning, utskottet ägnat fullmäktiges förslag, har i stort sett icke givit utskottet anledning till erinran. Förslaget synes utskottet väl tillgodose det syfte, som man avsett att ernå med detsamma, nämligen att få lagen så avfattad, att den på ett översiktligt och uttömmande sätt reglerar huvudgrunderna för riksbankens verksamhet. Frånsett vissa formella jämkningar, som av utskottet vidtagits i fullmäktiges förslag och vilka icke torde tarva särskild

motivering, har ändring i förslaget synts utskottet påkallad allenast i följande avseende.

I 35 § riksbankslagen stadgas förbud för fullmäktige m. fl. att såsom kommissionärer taga befattning med växeldiskontering eller med anskaffande av lån eller annan kredit i riksbanken. Enligt fullmäktiges förslag skulle detta stadgande bibehållas under samma paragrafnummer, dock skulle stadgandet utvidgas att gälla även för tjänstemännen, för vilka förbud i förevarande avseende för närvarande meddelas i § 30 bankoreglementet. Denna paragraf innehåller härjämte bestämmelser om förfarandet vid överträdelse av förbudet. I fullmäktiges förslag till nytt bankoreglemente äro sistnämnda bestämmelser intagna under § 9. Enligt utskottets uppfattning torde det vara lämpligt, att samtliga föreskrifter rörande ifrågavarande förbud meddelas i ett sammanhang och synes detta böra ske i bankoreglementet. Med hänsyn härtill har utskottet ur fullmäktiges lagförslag uteslutit 35 § samt överfört bestämmelserna under denna paragraf till § 9 i förslaget till nytt bankoreglemente. I samband härmed har erforderlig ändring skett i paragrafbeteckningen i lagförslaget.

Enligt lagförslaget (§ 19) skulle riksbanken icke längre mottaga penningar å giroräkning utan å checkräkning. I motiveringen hava fullmäktige anfört, att, om detta förslag godkändes, fullmäktige komme att hos Konungen hemställa om utfärdande av kungörelse, att vad som finnes stadgat om giroräkning i riksbanken, exempelvis i fråga om statsverkets kassarörelse, efter den nya riksbankslagens ikraftträdande skall avse checkräkning. Utskottet finner fullmäktiges förslag i denna del ägnat att medföra fördelar för riksbankens rörelse. Med hänsyn härtill och då förslagets genomförande för statsverkets vidkommande icke torde vara förenat med några olägenheter, har utskottet ansett sig kunna förutsätta, att Kungl. Maj:t kommer att utfärda av fullmäktige avsedd kungörelse.

Vidkommande herefter fullmäktiges förslag till nytt reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning hava fullmäktige — i anslutning till de av 1933 års bankoutskott angivna direktiven för revisionen av reglementet — ur reglementet, där ej särskilda skäl annat föranlett, utmönstrat de stadganden som blott utgöra en återupprepning av föreskrifter, vilka finnas meddelade i grundlagen eller i riksbankslagen. Härutöver hava fullmäktige ur reglementet uteslutit en mångfald andra föreskrifter, nämligen dels sådana, som endast avse vad som självfallet innefattas i fullmäktiges åliggande att omhänderhava förvaltningen av riksbanken, dels ock bestämmelser rörande göromålens handläggning, vilka det synts böra ankomma på fullmäktige att utfärda. Förutom den sålunda verkställda huvudsakligen formella revisionen innebär förslaget vissa sakliga ändringar och tillägg. Beträffande innebörden i de föreslagna ändringarna får utskottet, i den mån redogörelse ej lämnas i utskottets yttrande, hänvisa till den av fullmäktige lämnade specialmotiveringen (sid. 43—54).

De principer, som legat till grund för fullmäktiges förslag, hava synts utskottet vara ändamålsenliga. Mot innehållet i förslaget har utskottet funnit sig böra framställa erinringar i följande hänseenden.

Såsom redan nämnts ifrågasätter utskottet, att under § 9 i det nya reglemen-

tet skulle intagas den bestämmelse rörande förbud i fråga om visst kommissionärsskap, som fullmäktige upptagit under 35 § i sitt förslag till ny riksbankslag. I samband härmed hava vissa jämkningar av formell art vidtagits i § 9 i reglementsförslaget. Av skäl, som nedan närmare angivas, har vidare till denna paragraf fogats den i sista stycket av § 30 mom. 2 bankoreglementet förefintliga bestämmelsen angående bestraffning av tjänsteman, som överträtt här ifrågavarande förbud. Härjämte har den i andra stycket av § 30 mom. 2 gjorda, av fullmäktige uteslutna hänvisningen om åtals anställande ansetts böra bibehållas och därför överförs till förevarande § 9.

Fullmäktige hava ifrågasatt, att den revision av avdelningskontoren, som enligt § 55 mom. 1 bankoreglementet skall verkställas av särskilda av riksdagen valda revisorer, skulle avskaffas. Såsom motivering för denna åtgärd hava fullmäktige (sid. 52—54) i huvudsak anført, att denna revision icke vore behöfelig med hänsyn till den omfattande och mycket ingående granskning, dessa kontor i annan ordning vore underkastade.

Utskottet kan icke dela fullmäktiges uppfattning, att här ifrågavarande särskilda revision av avdelningskontoren är överflödig och bör upphöra. Visserligen torde den kontroll av ifrågavarande kontor, som genom särskilda undersökningar och inventeringar utövas av därtill av fullmäktige utsedda tjänstemän, kunna sägas vara ur teknisk synpunkt fullt tillfredsställande. Utskottet underskattar icke heller den granskning av kontorens kreditgivning, som verkställas av fullmäktige m. fl. vid de årliga inspektionerna. Den av de utav riksdagen valda revisorerna förrättade revisionen synes emellertid enligt utskottets mening vara av särskild betydelse på grund av den kännedom om förhållandena inom ifrågavarande kontors verksamhetsområde, som dessa revisorer kunna förutsättas besitta och som givetvis måste vara av stort värde för bedömandet av kontorets engagemang och allmänna förvaltning. För ernående av bästa möjliga resultat av granskningsarbetet är det av vikt, att riksdagen till revisorer utser personer, vilka med särskild kännedom om ortens förhållanden förena erfarenhet i ekonomiska ting. I detta sammanhang vill utskottet ifrågasätta, huruvida icke nu gällande instruktion för revisorerna bör omformuleras i syfte att de uppgifter, som böra åvila dessa revisorer i fråga om den mera allmänna översynen av kontoren, komma till uttryck däri.

Då utskottet alltså intager den ståndpunkten, att den i § 55 mom. 1 bankoreglementet avsedda revisionen bör bibehållas, har utskottet infört momentet med oförändrad lydelse i förslaget till nytt reglemente (§ 20 mom. 1) samt vidtagit härav betingade ändringar i numreringen av efterföljande paragrafer. Bibehållandet av nämnda revision synes utskottet vidare böra medföra, att såsom mom. 2 i den nya § 20 bör upptagas mom. 2 av § 55 bankoreglementet, avseende vissa berättelser, som skola avgivas av styrelserna för avdelningskontoren till, bland andra, ifrågavarande revisorer. Härjämte bör till mom. 2 av förenämnda § 20 överföras tredje stycket av § 48 bankoreglementet, i vilket stycke stadgas, att fullmäktige skola till bankoutskottet och statsrevisorerna överlämna de berättelser, styrelserna för avdelningskontoren hava att avgiva, samt till statsrevisorerna dessutom de från de av riksdagen valda revisorerna

för avdelningskontoren inkomna utlåtandena jämte däröver avgivna förklaringar.

Enligt § 21 i reglementsförslaget, motsvarande nuvarande § 45, skulle fullmäktige äga att av riksbankens medel utbetala, bland annat, bidrag till bankostatens änke- och pupillkassa. Sedan emellertid enligt beslut av 1932 års riksdag något bidrag av riksbankens medel till denna kassa icke må utgå från och med den 1 juli 1932, har utskottet uteslutit ovanberörda föreskrift ur § 21 (§ 22 enligt utskottets förslag).

I § 22 har av fullmäktige såsom en ny bestämmelse föreslagits en föreskrift angående rätt för fullmäktige att bevilja ackord eller eftergift åt sådan riksbankens gäldenär, vilken vid försök till utmätning befunnits sakna utmättningsbar tillgång. Utskottet biträder detta förslag, dock synes föreskriften — i syfte att ökad säkerhet skall finnas för att gäldenären icke äger dolda tillgångar — böra kompletteras med det villkoret, att gäldenären avlagt utmättningssed. Paragrafen (§ 23 i utskottets förslag) har ändrats i överensstämmelse härmed.

Enligt § 50 mom. 2 b) bankoreglementet, vilken paragraf i reglementsförslaget motsvaras av § 24, äga fullmäktige i riksbanken gemensamt med fullmäktige i riksgäldskontoret att vidtaga de åtgärder, som erfordras för utförande av riksdagens beslut i fråga om nya byggnader för riksdagen m. m. och riksbanken, allt i överensstämmelse med de närmare föreskrifter, som i särskilda skrivelser den 11 och 12 maj 1888 samt den 6 april 1906 blivit av riksdagen meddelade. Dessa föreskrifter hava såsom icke längre tillämpliga uteslutits i förslaget till nytt reglemente. I motiveringen hava fullmäktige anført, att i sådant fall, då överläggning med fullmäktige i riksgäldskontoret kunde vara påkallad rörande fastighetsfrågor, gatuärenden etc., fullmäktige givetvis komma att tillse, att sådan överläggning ägde rum.

Då det enligt utskottets mening synes lämpligt, att föreskrift angående gemensamma sammanträden med banko- och riksgäldsfullmäktige för behandling av här avsedda ärenden meddelas i bankoreglementet, har utskottet i § 25 av sitt förslag såsom mom. 5 b) intagit en bestämmelse härom.

Såsom ovan meddelats, hava fullmäktige i skrivelse den 5 april 1934 framlagt förslag till vissa ändringar i gällande avlöningsreglemente m. m., vilket förslag emellertid icke för närvarande föranlett någon utskottets åtgärd. I den mån detta förslag medfört ändringsförslag i fråga om bankoreglementet, torde icke heller dessa senare nu böra genomföras, utan synes den nuvarande formuleringen av ifrågavarande bestämmelser böra kvarstå oförändrad. De bestämmelser i reglementsförslaget, vilka sammanhånga med de föreslagna ändringarna i avlöningsreglementet, äro § 28 mom. 1 och mom. 3, § 30 mom. 1, § 31 och § 33. I fullmäktiges förslag har vidare formuleringen av viss del av § 19 skett under förutsättning av bifall till ett av fullmäktige framlagt förslag om ändring i avlöningsbestämmelserna för fullmäktige i riksbanken samt ledamöterna i riksbankens direktion.

Av den föreslagna § 28 motsvarar mom. 1 nuvarande § 59 och mom. 3 nuvarande § 61 mom. 4. Enligt § 28 mom. 1 skulle fullmäktige äga att för-

delat samtliga tjänster inom riksbanken mellan samtliga kontor och icke blott, såsom för närvarande gäller, tjänsterna vid de mindre avdelningskontoren mellan dessa kontor. Enligt mom. 3 av förenämnda paragraf skulle fullmäktige bemyndigas att i vanlig ordning återbesätta tjänst, som blivit ledig på grund av att innehavaren utsetts till direktionsledamot, föreståndare för direktionsavdelning, kontrollant vid sedeltryckeriet eller verkställande styrelseledamot vid avdelningskontor. För närvarande må sådant återbesättande ske endast, när tjänsteman förordnas till verkställande styrelseledamot vid avdelningskontor. — Ehuru utskottet biträder vad fullmäktige sålunda under förvarande två moment föreslagit, har utskottet på grund av i näst föregående stycke angivna skäl funnit sig böra i sitt förslag till bankoreglemente (§ 29 mom. 1 och 3) intaga de nuvarande bestämmelserna i stället för de av fullmäktige föreslagna.

Enligt § 30 mom. 1 av reglementsförslaget skall kungörelse om ledig tjänst avse tjänst i allmänhet i viss lönegrad i riksbanken. För närvarande stadgas i § 61 mom. 1, att sådan kungörelse skall avse tjänst i allmänhet i viss lönegrad vid vederbörande kontor. Sistnämnda formulering har utskottet bibehållit i sitt förslag (§ 31 mom. 1).

I reglementsförslaget § 31 föreskrives viss juridisk kompetens för ombudsmannen och biträdande ombudsmannen. Avfattningen av denna bestämmelse står i samband med viss av fullmäktige föreslagen omorganisation av fullmäktiges och ombudsmannens expedition. Då detta förslag ej upptagits till prövning av utskottet, synes någon ändring i vad nu gäller beträffande kompetensen för tjänstemän å nämnda expedition ej nu böra vidtagas. Med anledning härav har utskottet i paragrafen (§ 32 i utskottets förslag) intagit de i § 63 bankoreglementet meddelade kompetensbestämmelserna för nämnda tjänstemän.

Under § 33 av reglementsförslaget hava fullmäktige upptagit en bestämmelse, att fullmäktige må, när de därtill finna anledning, entlediga ordinarie tjänsteman vid huvudkontoret, vilken tillsatts genom förordnande. Denna bestämmelse, som ej har någon motsvarighet i gällande bankoreglemente, sammanhänger jämväl med fullmäktiges förslag till ändringar i avlöningsreglementet. På grund härav har paragrafen uteslutits av utskottet.

I § 19 skulle enligt fullmäktiges förslag stadgas, att ersättning för resekostnad och traktamente, som föranledes av däri stadgad förrättning (avseende undersökning av riksbankens kontor m. m.) skall utgå enligt vad därom är särskilt stadgat. Föreskrifter angående sådan ersättning skulle härvid lämnas i de särskilda avlöningsbestämmelserna för fullmäktige i riksbanken samt ledamöterna i riksbankens direktion. Då utskottet icke ansett sig böra för närvarande föreslå någon ändring i nämnda bestämmelser, har utskottet i tredje stycket av § 19 infört de nu under § 44 andra stycket bankoreglementet meddelade föreskrifterna i ämnet.

Enligt förenämnda § 31 i reglementsförslaget skulle såsom kompetens för erhållande av ordinarie tjänst såsom kameralbiträde och kontorsskrivare i 7:e respektive 11:e lönegraderna erfordras realskolexamen eller avgångsbetyg från 8-klassigt läroverk för kvinnlig ungdom, medförande normalskolekompetens. Då, enligt vad utskottet inhämtat, avgångsbetyg från kommunal flick-

skola måste anses medföra samma kompetens som avlagd realexamen (real-skoleexamen), har utskottet kompletterat fullmäktiges förslag för ernående av likställighet i förevarande avseende.

Reglementsförslagets § 40, som innefattar bestämmelser angående förfarande i disciplinära mål, avser att ersätta dels nuvarande §§ 67 och 71, dels senare delen av sista stycket av mom. 2 i § 30. Berörda § 67 och nämnda del av § 30 gälla för tjänstemän, icke tillhörande vaktpersonalen, medan § 71 avser sistnämnda personal. Utskottet vill erinra, att nu gällande bestämmelser i § 67 tillkommit på förslag av lönenämnden för riksdagens verk genom beslut av 1927 års riksdag, i samband varmed likartade bestämmelser infördes för samtliga riksdagens verk med undantag för justitie- och militieombudsmansexpeditionerna. Då de av fullmäktige nu föreslagna ändringarna skulle bryta den likformighet, som i förevarande hänseende ansetts böra vara rådande de olika verken emellan, har det synts utskottet lämpligt, att innan förslaget upptages till prövning, lönenämnden beredes tillfälle att yttra sig över det samma. På grund härav har utskottet såsom § 40 i sitt förslag intagit nuvarande bestämmelser under § 67. — Med avseende å vaktpersonalen gäller för närvarande enligt förenämnda § 71 vissa strängare regler i fråga om beivrande av förseelser än för övriga tjänstemän. Utskottet delar den av fullmäktige uttalade uppfattningen, att någon skillnad mellan bestämmelserna för de två personalkategorierna icke är motiverad. I likhet med fullmäktige anser utskottet därför, att bestämmelserna i § 71 bankoreglementet kunna utslutas. — I anslutning till utskottets förslag, att nu gällande bestämmelser i § 67 skola bibehållas oförändrade, synes jämväl vad som stadgas i sista stycket av mom. 2 i § 30 bankoreglementet böra oförändrat kvarstå i det nya reglementet. Ifrågasvarande stadgande har, såsom ovan nämnts, av utskottet fogats till § 9 i reglementsförslaget.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

1) för sin del antaga förslag till lag för Sveriges riksbank av den lydelse, härvid fogad bilaga A utvisar; samt

2) godkänna det såsom bilaga B vid detta utlåtande fogade förslaget till reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning, att träda i kraft den 1 januari 1935.

Stockholm den 7 juni 1934.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Stendahl, Hansén, Ström
i Lidköping, Johansson i Friggeråker, Ernfors och Nilsson i Mölndal;

från andra kammaren: herrar Leffler, Laurén, Lovén, Ryberg*, Paulsen, Wikström*, Andersson i Falkenberg och Severin*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga A.

Förslag
till
Lag för Sveriges Riksbank.

I KAP.

Om riksdagens garanti och verksamhetens föremål.

1 §.

Sveriges riksbank är enligt § 72 regeringsformen ställd under riksdagens garanti.

2 §.

Riksbanken, som enligt vad därom är särskilt stadgat, är ensam berättigad att utgiva banksedlar, driver bankrörelse enligt denna lag.

Därjämte må riksbanken å sitt sedeltryckeri idka tryckerirörelse och vid sitt pappersbruk bedriva papperstillverkning.

Riksbanken må ej deltaga i eller driva annan rörelse än den, som enligt denna lag är riksbanken uttryckligen medgiven.

II KAP.

Om grundfond, reservfond och vinstmedel.

3 §.

Riksbankens grundfond skall utgöra femtio miljoner kronor.

4 §.

Riksbankens reservfond skall utgöra tjugu miljoner kronor. Därest reservfonden nedgår under detta belopp, skall till densamma avsättas minst tio procent av riksbankens behållna årliga vinst, intill dess reservfonden åter uppnått föreskrivet belopp.

5 §.

Över riksbankens behållna årliga vinst äger riksdagen att förfoga, dock med iakttagande av vad i 4 § stadgas.

III KAP.

Om sedelutgivningen.

6 §.

Av riksbanken utgivna sedlar skola, enligt vad i § 72 regeringsformen stadgas, utgöra lagligt betalningsmedel i riket och av riksbanken inlösas efter deras lydelse.

Inlösen av riksbankens sedlar sker vid bankens huvudkontor.

7 §.

Sedel, som av riksbanken utgives, skall innehålla förbindelse för riksbanken att vid anfordran inlösa densamma med guldmynt enligt lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

8 §.

Riksbankens sedlar må lyda endast å fem, tio, femtio, ett hundra och ett tusen kronor; dock må, om till följd av inträffade utomordentliga omständigheter behovet av skiljemynt stegrats, Konungen, där så prövas nödigt, efter framställning av fullmäktige i riksbanken, medgiva riksbanken att utgiva sedlar å en krona, skolande emellertid dylika sedlar, så snart ske kan, ur den allmänna rörelsen indragas.

9 §.

Riksbanken må utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, så beräknad, som i 11 § sägs, samt därutöver till ett belopp av trehundra femtio miljoner kronor.

Om sådant med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt, må Konungen och riksdagen samfällt eller, om riksdagen ej är samlad, Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret medgiva riksbanken att utgiva sedlar till belopp av ytterligare högst trehundra femtio miljoner kronor. Dylikt av Konungen mellan riksdagarna lämnat medgivande skall, därest detsamma icke varder av nästföljande riksdag inom tjugu dagar från riksdagens början gillat, efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse. Det åligger fullmäktige i riksbanken att, så snart ske kan, ur den allmänna rörelsen indraga sedlar till belopp motsvarande vad som på grund av sålunda medgiven ökning av sedelutgivningsrätten må hava utgivits.

10 §.

Riksbankens utelöpande sedlar skola till den del de överstiga bankens metalliska kassa motsvaras av följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara statspapper;
- b) allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer ävensom sådana andra inhemska obligationer, som noteras å utländsk börs;
- c) på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld, som icke enligt 11 § inräknas i metalliska kassan;
- d) växlar, betalbara inom eller utom riket;
- e) hos bank eller bankir på utrikes ort i räkning innestående, inom sex månader till betalning förfallna medel, efter avdrag av riksbankens skuld i dylik räkning;
- f) medel, utlånade på bestämd tid av högst tre månader eller med högst samma uppsägningstid mot säkerhet av sådana statspapper och obligationer,

som omförmälas under a) och b), samt, intill ett belopp av etthundra miljoner kronor, mot annan säkerhet.

11 §.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt, dels inom landet befintligt guldmynt samt omyntat guld, dels ock, intill ett belopp motsvarande femton hundra delar av hela metalliska kassan, på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än etthundrafemtio miljoner kronor.

IV KAP.

Om bankrörelsen.

12 §.

Riksbanken driver bankrörelse vid huvudkontor i Stockholm samt vid avdelningskontor inom riket.

13 §.

Riksbanken må köpa och sälja guld och silver.

Guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas, skall av riksbanken inlösas med guldets värde i svenskt mynt eller tvåtusenfyrahundraåttio kronor för ett kilogram fint guld med avdrag av dels en fjärdedels procent i myntningskostnad, dels i övrigt stadgade avgifter till mynt- och justeringsverket; dock må fullmäktige i riksbanken, när de så finna skäligt, befria säljaren från myntningskostnaden eller någon del därav.

14 §.

Riksbanken må köpa och sälja utländska valutor, som förfalla till betalning inom sex månader.

15 §.

Riksbanken må upptaga utländsk kredit ävensom bevilja utländsk centralbank kredit.

Därjämte må riksbanken hos utländsk bankinrättning insätta penningar samt av sådan bankinrättning såsom insättning mottaga peningar med eller utan räntegottgörelse.

16 §.

Riksbanken må köpa och sälja svenska obligationer och statspapper samt lätt säljbara utländska statspapper ävensom förmedla köp och försäljning av sådana obligationer och statspapper.

Därjämte må riksbanken förvärva aktier i banken för internationell betalningsutjämning (Banque des Règlements internationaux) intill belopp, som bestämmes av Konungen och riksdagen.

17 §.

Riksbanken må driva utlåningsrörelse medelst:

a) diskontering av växlar, som förfalla till betalning inom sex månader;
b) utlåning mot förbindelse till återbetalning antingen å bestämd tid av högst sex månader eller ock efter högst tre månaders uppsägning samt mot pant av obligationer, aktier eller andra värdepapper; dock att kommun och annan därmed jämförlig samfällighet må, på ovan stadgade återbetalningsvillkor, kunna erhålla lån utan annan säkerhet än dess egen förbindelse;

c) utlåning mot förbindelse till återbetalning å bestämd tid av högst sex månader i förening med panträtt, som stiftats genom överlåtelse av upplagspantbevis eller upplagsbevis, varom stadgas i lagen om upplagshus och upplagsbevis, eller upplåtits i varor liggande å allmän våg eller satta i förvar hos tredje man, vilken förbundit sig att hålla dem eller deras värde riksbanken tillhanda, för så vitt den, som utfärdat beviset eller åtagit sig förbindelsen, provas därför vederhäftig;

d) beviljande på högst tolv månader av kredit i checkräkning mot pant av svenska statens, allmänna hypoteksbankens eller konungarikets Sveriges stads-hypotekskassas obligationer eller, intill ett belopp av femton miljoner kronor, mot annan säkerhet.

18 §.

Från de under riksbankens förvaltning ställda särskilda fonder må riksbanken driva utlåning enligt därför meddelade föreskrifter.

19 §.

Riksbanken må såväl vid huvudkontoret som vid avdelningskontoren

a) på checkräkning utan räntegottgörelse mottaga penningar att återbetalas vid anfordran samt

b) på depositionsräkning utan räntegottgörelse mottaga penningar att återbetalas vid anfordran eller å tid, som vid insättningen bestämmes, skolande bevis över sålunda insatta penningar ställas till viss man.

Dock må fullmäktige medgiva, att firmor, som hava växeldiskontering i riksbanken och ej själva driva bankrörelse, erhålla räntegottgörelse å medel, innestående å checkräkning.

Dessutom må fullmäktige, där omständigheterna sådant påkalla, medgiva räntegottgörelse å medel, innestående å depositionsräkning.

Fullmäktige må även vidtaga de anordningar, som kunna finnas erforderliga för underlättande av betalningsutjämning (clearing).

20 §.

Riksbanken är pliktig att utan räntegottgörelse för statsverkets räkning mottaga penningar och att av statsverkets tillgodohavande verkställa utbetalningar enligt därom meddelade föreskrifter.

21 §.

Riksbanken är pliktig att vid såväl huvudkontoret som avdelningskontoren, utan avgift, mot inbetalning av penningar tillhandahålla växel på Sveriges

riksbank i Stockholm, betalbar vid uppvisandet, samt må vid varje kontor mottaga penningar för utbetalning å annan ort.

22 §.

Riksbanken må driva inkassorörelse.

23 §.

Angående riksbankens skyldighet i fråga om växling och inlösen av mynt är särskilt stadgat.

24 §.

Riksbanken må till förvar emottaga guld och silver, myntat eller i plants, ävensom obligationer, aktier och andra värdepapper samt gods under försegling, åliggande det riksbanken att vid huvudkontoret i öppet förvar emottaga värdepapper, som för sådant ändamål överlämnas från statens myndigheter eller som på grund av särskilt stadgande nedsättas i riksbanken.

25 §.

Riksbanken må förvärva sådana fastigheter, som äro avsedda för inrymmande av riksbankens kontor samt för tryckerirörelsen och papperstillverkningen.

Därjämte må riksbanken, till skyddande av fordran, å offentlig auktion eller fondbörs inköpa egendom, som är för fordringen utmätt eller pantsatt, så ock såsom betalning för fordran övertaga för fordringen pantsatt eller annan egendom, dock skall sådan egendom åter avyttras, när så provas lämpligt och, i varje fall, när det kan ske utan förlust.

V KAP.

Om räkenskapernas avslutande och offentliggörande.

26 §.

Vid varje kalenderårs slut skall fullständigt bokslut upprättas.

Riksbankens fasta egendom, dess inventarier samt mynt- och medaljsamling skola bokföras inom linjen.

27 §.

Omedelbart efter varje månads slut skall upprättas en översikt, utvisande under särskilda rubriker riksbankens tillgångar och skulder. Denna översikt skall därefter ofördröjligen tryckas och med allmänna tidningarna utdelas.

Därjämte skall för den sjunde, femtonde, tjugutredje och sista dagen i varje månad eller, om sådan dag infaller på söndag eller helgdag, för nästföregående söckendag upprättas och i allmänna tidningarna införas uppgift om riksbankens metalliska kassa och i 10 § omförmälda tillgångar, utelöpande sedlar samt obegagnade sedelutgivningsrätt.

VI KAP.

Om riksbankens styrelse och förvaltning.

28 §.

Riksbanken förvaltas enligt § 72 regeringsformen av sju fullmäktige. Av dessa förordnar Konungen en fullmäktig jämte en suppleant; de övriga sex jämte tre suppleanter väljas av riksdagen. Den av Konungen förordnade ordinarie ledamoten skall vara fullmäktiges ordförande men må ej utöva annan befattning inom riksbankens styrelse.

På sätt i § 71 riksdagsordningen föreskrives, välja fullmäktige själva bland sig en vice ordförande att föra ordet, när hinder för ordföranden inträffar.

Fullmäktige utse inom sig en förste deputerad att vara chef för riksbanken samt inom eller utom sig en suppleant för honom att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträffande förfall träda i hans ställe.

29 §.

Fullmäktiges ordförande åtnjuter av riksbankens medel årligt arvode till belopp, motsvarande vad envar av de övriga fullmäktige i denna sin egenskap äger att uppbära enligt avlöningsstat, fastställd av riksdagen, samt därutöver ettusenfemhundra kronor för år räknat.

30 §.

Ledamot av statsrådet eller fullmäktig i riksgäldskontoret må ej vara fullmäktig i riksbanken eller av fullmäktige utsedd suppleant för förste deputeraden.

31 §.

Fullmäktig i riksbanken må ej den vara, som icke är svensk medborgare; ej den, som står under förmynderskap eller som är i konkurstillstånd; ej den, som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning; ej den, som genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmäles; ej heller den, som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan.

Fullmäktig må ej vara ledamot av styrelse i annan inhemsk bank än sparbank eller postsparbanken och ej heller i annan utländsk bank än banken för internationell betalningsutjämning (*Banque des Règlements Internationaux*).

Vad i denna paragraf stadgas om fullmäktig gäller även den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden.

32 §.

Fullmäktige kunna ej i och för sin befattning med riksbanken emottaga föreskrifter av någon annan än riksdagen och dess bankoutskott i de fall nämnda utskott äger att sådana å riksdagens vägnar meddela; och äro fullmäktige för sina åtgärder i denna egenskap riksdagen eller dess bankoutskott och revisorer allena redo skyldiga.

I fråga om ansvarsfrihet för fullmäktige beslutar riksdagen.

Om ansvarighet för fullmäktig och för den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden är särskilt stadgat.

33 §.

Har Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken eller, där Konungen eljest så prövat nödigt, förordnat ombud att med fullmäktige i något särskilt ärende förhandla, må fullmäktige med Konungens ombud överlägga, men är det fullmäktige förbjudet att i ombudets närvaro fatta beslut.

34 §.

Styrelse vid avdelningskontoren utses av fullmäktige enligt föreskrifter, som riksdagen äger att meddela.

35 §.

Följande ärenden i riksbanken skola hållas hemliga: kreditärenden och sådana ärenden, som omförmälas i 14, 15 och 16 §§, ävensom andra ärenden, som röra kunders förhållanden till riksbanken; ärenden av penningpolitisk natur, beträffande vilka fullmäktige finna, att deras offentliggörande kunde medföra skada för riksbanken; frågor om tillverkning och kontroll av bank-sedlar samt om vården av riksbankens behållningar.

Överläggningar och beslut i sådana frågor skola upptagas i särskilt protokoll, vars innehåll ej må yppas förrän femtio år efter protokollets datum, där ej riksdagens bankoutskott, dess revisorer eller fullmäktige i riksbanken anse sådant tidigare kunna ske utan skada för riksbanken.

36 §.

Fullmäktige i riksbanken, den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden, ledamöter av avdelningskontorens styrelser samt vid riksbanken anställda tjänstemän skola dolt och förtegat hålla vad enligt denna lag skall hållas hemligt.

Utan hinder härav äga fullmäktige lämna bank- och fondinspektionen upplysningar om sådana förhållanden rörande riksbankens förvaltning, som fullmäktige finna vara av betydelse för bank- och fondinspektionens ämbetsutövning.

37 §.

Efter varje års slut skola fullmäktige till riksdagens bankoutskott avgiva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning. Denna berättelse skall till trycket befordras och hållas för allmänheten tillgänglig.

Härförutom hava fullmäktige att till riksdagens revisorer över statsverket, riksbanken och riksgäldskontoret avgiva berättelse i omförmälda hänseenden.

Den berättelse angående verkställd granskning av riksbanken i dess helhet, som jämlikt gällande instruktion för varje år av riksdagens revisorer avgives, skall på fullmäktiges föranstaltande tryckas, offentliggöras och till riksdagen överlämnas jämte de yttranden och förklaringar, till vilka densamma kan giva anledning.

38 §.

De föreskrifter, som utöver denna lag erfordras angående riksbankens förvaltning, meddelas av riksdagen i särskilt reglemente.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1935, då lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 skall upphöra att gälla.

Bilaga B.

Förslag
till
Reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning.

§ 1.

Utöver vad i lagen för Sveriges riksbank den stadgas,
skola för förvaltningen av riksbanken i detta reglemente givna föreskrifter
lända till efterrättelse.

AVD. I.

Om sedelutgivningen och bankrörelsen.

§ 2.

Mom. 1. Texten å de sedlar, som riksbanken utgiver, skall lyda sålunda:
»Sveriges riksbank inlöser vid anfordran denna sedel å 00 kronor med guld-
mynt enligt lagen om rikets mynt av den 30 maj 1873.»

Mom. 2. Å sedlarna anbringas genom tryck namnteckningar av fullmäktig,
den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden eller tjänste-
man, två i förening.

Mom. 3. Riksbanken är skyldig att, när så påfordras, vid sitt huvudkontor
inlösa sina sedlar efter den grund, Konung och riksdag fastställt.

Mom. 4. Inlösen av bristfälliga och förslitna sedlar samt ersättning för
helt förstörda sedlar äga fullmäktige att medgiva med hänsyn till förelig-
gande skäl och omständigheter.

§ 3.

Riksbanken skall hava avdelningskontor å följande platser: Göteborg, Mal-
mö, Falun, Gävle, Halmstad, Härnösand, Jönköping, Kalmar, Karlskrona,
Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Mariestad, Norrköping, Nyköping,
Sundsvall, Umeå, Uppsala, Visby, Vänersborg, Västerås, Växjö, Örebro,
Östersund.

§ 4.

Guld och silver i plants försäljas vid huvudkontoret i mån av tillgång till
pris, som av fullmäktige bestämmes.

§ 5.

Svenskt mynt, prägladt efter myntordningar, vilka äro äldre än lagen om
rikets mynt den 30 maj 1873, inlöses av riksbanken efter sitt värde i gång-
bart mynt.

§ 6.

Diskontering, lån eller kredit i checkräkning må ej utan fullmäktiges medgivande beviljas annan än den, som är mantalsskriven eller driver stadigvarande rörelse inom det lånedistrikt, som fullmäktige bestämt för varje kontor.

Utan hinder av distriktsindelningen må dock mot realsäkerhet beviljas lån utan avbetalningsrätt och kredit i checkräkning.

Dessutom må bankinrättningar, även om de icke tillhöra huvudkontorets distrikt, i samtliga länegrenar anlita detta kontor.

§ 7.

Från en under riksbankens förvaltning ställd avbetalningslånefond med ett kapital av fyrtiofyra miljoner kronor äger riksbanken att driva utlåning enligt nedan angivna grunder.

Den vinst, som uppstår för avbetalningslånefonden, skall inräknas i riksbankens vinst för året, dock med iakttagande av att, därest till följd av lidna förluster fonden skulle hava nedgått under det fastställda beloppet, fondens följande årsvinter främst skola användas för dess uppbringande till samma belopp.

Avbetalningslån utlämnas mot skuldförbindelse, försedd med borgen såsom för egen skuld, eller med pant av värdepapper, och återbetalas medelst erläggande var sjätte månad efter utgivningsdagen av minst en femtendedel av lånebeloppet jämte upplupen ränta.

Avbetalningslån må ej utgivas till lägre belopp än 300 kronor, och såsom låntagare må ingen häfta för högre belopp än 6,000 kronor.

§ 8.

För utlåningsrörelsen i dess helhet skola gälla följande särskilda bestämmelser.

Mom. 1. Diskontering, lån eller kredit i checkräkning må ej beviljas:

a) fullmäktig i riksbanken eller verkställande ledamot av styrelse vid avdelningskontor; dock att de kunna erhålla lån och kredit i checkräkning mot säkerhet av statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;

b) tjänsteman i riksbanken; dock äger sådan tjänsteman att vid huvudkontoret eller det avdelningskontor, där han tjänstgör, erhålla lån och kredit i checkräkning mot säkerhet av obligationer, utfärdade av staten, allmänna hypoteksbanken, konungariket Sveriges stadshypotekskassa eller kommun, eller ock obligationer, som i belåningshänseende av fullmäktige likställas med sistnämnda slag av obligationer.

Mom. 2. Åt annan styrelseledamot vid avdelningskontor än verkställande ledamot må lån eller kredit i checkräkning beviljas endast mot pant, som prövas i och för sig innebära fullgod säkerhet. Växel, å vilken annan styrelseledamot än verkställande ledamot är acceptant, trassent eller endossent, må ej diskonteras i riksbanken med mindre sådan växel är grundad å verklig han-

delsaffär eller siste endossenten är av Kungl. Maj:t oktrojerad bankinrättning.

Mom. 3. Lån eller kredit i checkräkning må ej beviljas med borgen av fullmäktig, styrelseledamot vid avdelningskontor eller tjänsteman eller mot säkerhet av fordringsbevis, för vilket sådan person svarar; ej eller må växel, å vilken fullmäktig, verkställande styrelseledamot eller tjänsteman är acceptant, trassent eller endossent, i riksbanken diskonteras.

Mom. 4. Vad i denna paragraf stadgas om fullmäktig och verkställande styrelseledamot gäller ock suppleant för fullmäktig ävensom den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden. För suppleant för styrelseledamot gäller vad i denna paragraf stadgas om annan styrelseledamot än verkställande ledamot.

Angående bolag eller förening vari person, som omförmäles i denna paragraf, såsom delägare eller medlem äger ett väsentligt ekonomiskt intresse, gäller vad om sådan person stadgas.

§ 9.

Fullmäktig i riksbanken, den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden, ledamot av styrelse vid avdelningskontor samt tjänsteman i riksbanken må icke såsom kommissionär taga befattning med växeldiskontering eller med anskaffande av lån eller annan kredit i riksbanken.

Därest fullmäktig överträder detta förbud, göres anmälan därom hos riksdagens justitieombudsman. Överträdes förbudet av den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden, där han icke är fullmäktig, eller av ledamot i avdelningskontors styrelse, anmäles förhållandet hos fullmäktige. I fråga om åtals anställande i nu angivna fall stadgas i gällande ansvarighetslagar.

Bryter tjänsteman mot berörda förbud, anmäles sådant hos fullmäktige, vilka äga att efter omständigheterna antingen tilldela den felande tillrättavisning och varning eller ock för viss tid eller för alltid skilja honom från befattningen och densamma åtföljande förmåner.

§ 10.

Vid ansökan om växeldiskontering, lån eller kredit i checkräkning skall den erbjudna säkerheten nog prövas.

Särskilt bör vid diskontering av växlar hänsyn tagas till växlarnas ursprung.

§ 11.

Räntan för lån och kredit i checkräkning samt vid diskontering av växlar äga fullmäktige att bestämma med avseende å såväl penningställningen som utlåningstiden och de säkerheter, vilka erbjudas. Likaledes äga fullmäktige att bestämma avgiften för kredit i checkräkning ävensom att medgiva befrielse från sådan avgift.

§ 12.

Riksbankens huvud- och avdelningskontor äga med stöd av Kungl. Maj:ts plakat och påbud till domhavande och exekutorer om en prompt handräck-

ning och exekution för rikets ständers bank den 18 april 1681 att av såväl överståthållarämbetet i Stockholm som samtliga Konungens befallningshavande och övriga exekutorer skyndsamlingen erhålla laga handräckning i alla de utsökningsmål, som av huvud- och avdelningskontorens utlåningar härröra, med åliggande för bemälda myndigheter att, efter skuldens indrivande, ofördröjligen insända de influtna medlen till riksbanken.

§ 13.

Obligationer, utfärdade av riksbanken å medel, upplånade före år 1830, få icke i riksbanken belånas, men riksbanken infriar vid anfordran sådana av dessa obligationer, vilja ej innefatta förbud mot medlens uttagning.

§ 14.

Beträffande den förvaring av värdepapper eller av gods under försegling, som omförmäles i 24 § lagen för Sveriges riksbank, äga fullmäktige att bestämma förvaringsavgiften ävensom att medgiva befrielse från sådan avgift.

AVD. II.

Om tryckerirörelsen och papperstillverkningen.

§ 15.

Angående driften av sedeltryckeriet och pappersbruket äga fullmäktige meddela erforderliga bestämmelser med iakttagande av föreskrifterna i de instruktioner och arbetsordningar, som av bankoutskottet för tryckeriet och bruket fastställts.

AVD. III.

Om styrelsen och förvaltningen m. m.

A. Fullmäktige.

§ 16.

Mom. 1. Fullmäktige utse inom sig en förste deputerad att vara chef för riksbanken (riksbankschef) samt inom eller utom sig en suppleant för honom att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträffande förfall träda i hans ställe (vice riksbankschef).

Därjämte utse fullmäktige inom sig två andre deputerade.

Mom. 2. Är styrelsen ej så fulltalig, som för besluts fattande erfordras enligt vad här nedan föreskrives, inkallas suppleant, utsedd av riksdagen.

Den av Konungen förordnade suppleanten inkallas, när förfall för ordföranden anmälts.

Mom. 3. Därest vid förfall för riksbankschefen vice riksbankschefen är förhindrad att träda i hans ställe, äga fullmäktige förordna andre deputerad att uppehålla riksbankschefens befattning.

Fullmäktige äga vid behov förordna vikarie för andre deputerad.

Mom. 4. När fullmäktig på grund av bestämmelserna i 30 och 31 §§ av lagen för Sveriges riksbank icke får utöva befattning såsom sådan, skall han genast frånträda densamma, samt suppleant då inkallas att i stället inträda såsom fullmäktig.

Mom 5. Angående ersättning åt fullmäktige och den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden samt åt vikarier för fullmäktige gäller vad därom är särskilt stadgat.

§ 17.

Fullmäktige äga uppdraga åt en direktion, bestående av riksbankschefen, vice riksbankschefen samt de två andre deputerade, att i överensstämmelse med den instruktion, som av fullmäktige fastställs, samt i övrigt efter av fullmäktige bestämd fördelning av göromålen mellan direktionens ledamöter föredraga ärenden inför fullmäktige, tillse utförandet av fullmäktiges beslut, utöva tillsyn över göromålen inom banken, verkställa köp och försäljning av utländska valutor, pröva utlåningsärenden, som ej kunna uppskjutas till handläggning av den i § 18 mom. 2 omförmälda delegationen, samt handhava den löpande förvaltningen i övrigt.

Fullmäktige äga vidare utse inom sig en fullmäktig för att enligt meddelade föreskrifter utöva tillsyn över riksbankens pappersbruk samt inför fullmäktige föredraga bruket rörande ärenden.

§ 18.

Mom. 1. För behandling av allmänna ärenden sammanträda fullmäktige en gång i varje vecka eller oftare, om ärendenas beskaffenhet och oavbrutna gång sådant fordra, och skola därvid minst fem fullmäktige vara tillstädes; dock må ärenden, som böra skyndsamt handläggas, kunna avgöras av allenast fyra fullmäktige, därest tre av dem äro om beslutet ense.

Framställas under fullmäktiges överläggningar olika yrkanden, skola samtliga närvarande fullmäktige till protokollen avgiva sina röster. Vid lika röstetal är ordförandens röst avgörande. Den, som icke yttrat sig till protokollet, anses hava bejakat pluralitetens beslut, och fullmäktig, som av en eller annan anledning varit hindrad att övervara något fullmäktiges beslut, får ej på sådan grund undandraga sig att deltaga i de överläggningar, som vidare kunna uppstå i följd av samma beslut. Endast vid val till sådan befattning, vartill någon bland fullmäktige kan utses, får sluten omröstning ske och skall i sådant fall äga rum, när yrkande härom framställles.

Vid fullmäktiges sammankomster skall vice riksbankschefen närvara. Han äger, även om han ej är fullmäktig, deltaga i förhandlingarna. I ärende, vari han är föredragande, är han skyldig att låta till protokollet anteckna sin mening, när denna är skiljaktig från fullmäktiges beslut.

Expeditioner i fullmäktiges namn må ej utgå utan till följd av beslut, fattat vid fullmäktiges sammankomst.

Mom. 2. Fullmäktige äga uppdraga åt en delegation att enligt av fullmäktige fastställd instruktion verkställa prövning av utlåningsärenden. Delega-

tionen skall bestå av antingen minst fyra fullmäktige eller minst tre fullmäktige jämte vice riksbankschefen, där denne ej är fullmäktig; dock skall iakttagas, att i delegationen alltid finnes en fullmäktig, som ej tillhör den i § 17 omförmälda direktionen. Lånedelelegationen skall sammanträda varje söckendag, där ej fullmäktige med hänsyn till särskilda omständigheter för viss dag annorlunda besluta. Vid dylikt sammanträde förekommande ärende skall hänskjutas till fullmäktige, därest någon av de närvarande så yrkar. Vid sammanträdet skola anmälas de krediter, som jämlikt § 17 sedan nästföregående sammanträde beviljats av direktionen.

Mom. 3. Fullmäktig eller vice riksbankschef äger ej deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och riksbanken. Ej heller må han deltaga i behandling av fråga om avtal mellan riksbanken och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot riksbankens. Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot fullmäktig, vice riksbankschef eller tredje man.

Mom. 4. Vid fullmäktiges i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamma sammanträden skola, för att beslut skall kunna fattas, minst fem av fullmäktige i vardera verket vara tillstädes och skall omröstning därvid verkställas per capita.

§ 19.

Fullmäktige åligger att verkställa eller genom ombud, utsett inom eller utom fullmäktige, låta verkställa erforderliga undersökningar av riksbankens kontor och avdelningar, kassor och förvaringsrum samt sedeltryckeri och pappersbruk ävensom erforderliga besiktningar av riksbankens fastigheter och inventarier.

Härvid skall iakttagas, att varje avdelningskontor minst en gång varje år skall såväl inspekteras av fullmäktig eller vice riksbankschefen eller suppleant för fullmäktige som ock undersökas av för detta ändamål av fullmäktige utsedda tjänstemän.

För dylik förrättning, som verkställas av fullmäktig eller vice riksbankschefen eller av suppleant för fullmäktige, utgår ej särskilt arvode utan endast resekostnadsersättning i likhet med vad som gäller för riksdagens medlemmar samt dagtraktamente med 20 kronor om dagen. Till annat ombud lämnas gottgörelse efter bestämmande av fullmäktige.

§ 20.

Mom. 1. Varje avdelningskontors räkenskaper och förvaltning granskas årligen genom fyra personer, vilka jämte ett lika antal suppleanter väljas av en nämnd, bestående av fyrtioåtta valmän, utsedda på enahanda sätt, som i § 71 i riksdagsordningen är föreskrivet i fråga om den nämnd, som skall välja fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret.

Mom. 2. Berättelser skola av styrelserna för avdelningskontoren avgivas såväl till bemälda revisorer, när de sammanträda, angående utlåningsrörelsen samt dithörande bevaknings- och utsökningsärenden som ock till riksdagens

bankoutskott och revisorer över stats-, banko- och riksgäldsverken angående avdelningskontorets rörelse på det hela; börande sistnämnda berättelser till fullmäktige inlämnas, den till bankoutskottet senast å dagen före riksdagens början och den till revisorerna åtminstone fjorton dagar före deras sammanträde. Berättelserna skola av fullmäktige överlämnas till bankoutskottet respektive revisorerna. Härjämte skola fullmäktige till revisorerna överlämna de från revisorerna för avdelningskontoren inkomna utlåtandena, åtföljda av de meddelanden och förklaringar, vilka må finnas av de i sistnämnda utlåtanden gjorda framställningar eller anmärkta förhållanden påkallade.

§ 21.

Riksbanken tillhörig fastighet, med undantag av sådan, som till täckande av riksbankens däruti in-tecknade fordran blivit för dess räkning inropad, må icke av fullmäktige utan riksdagens medgivande avyttras.

Nybyggnad eller större reparation å bankens för rörelsen avsedda byggnader må ej, utan oundgängligt behov, av fullmäktige företagas, innan de därtill erhållit medgivande av riksdagen.

§ 22.

Mom. 1. Fullmäktige äga att av riksbankens medel utbetala

1:o) bidrag till änke- och pupillkassan vid riksbankens avdelningskontor och pappersbruk;

2:o) av riksdagen till enskilda personer fastställda årliga anslag;

3:o) vad som erfordras för överinseendet över brandväsendet inom riksbankens byggnad i Stockholm samt för polis- och annan bevakning;

4:o) bidrag till frukostservering under arbetstiden åt riksbankens tjänstemän.

Mom 2. Vid efterapning eller förfalskning av riksbankssedel ävensom vid utprångling av sådan efterapad eller förfalskad sedel äga fullmäktige att efter sig företeende omständigheter i varje särskilt fall för upptäckt av brottets föröware eller däri delaktig utfästa eller tilldela de belöningar av riksbankens medel, vilka fullmäktige finna lämpliga.

§ 23.

Mom. 1. Fullmäktige berättigas att efter noggrann prövning av omständigheterna i varje särskilt fall bevilja de riksbankens gäldenärer, vilka för-satts i konkurs eller vid försök till utmätning befunnits sakna utmättningsbar tillgång och därefter avlagt utmätningssed, ackord eller eftergift å deras skuld så ock eljest biträda överenskommelse mellan gäldenär och hans fordrings-ägare om betalning av gäld. I övrigt äga fullmäktige icke efterskänka något av vad enligt givna föreskrifter och gällande författningar bör erläggas, utan skola alla frågor därom underställas bankoutskottet.

Fullmäktige äga att bevilja riksbankens gäldenärer anstånd med betalning av skuld till riksbanken och äga jämväl att uppdraga åt direktionen och styrelserna vid avdelningskontoren att bevilja sådant anstånd.

Mom. 2. Fullmäktige äga att bestämma, vilka såsom osäkra ansedda fordringar skola föras inom linjen i räkenskaperna.

§ 24.

Fullmäktige skola alltid vara beredda på sådana åtgärder, varigenom riksbankens tillgångar i ädla metaller och värdepapper samt bankens räkenskaper må kunna, om så fordras, utan tidsutdräkt till annan som säker ansedd ort förflyttas; och böra fullmäktige vid sådant förhållande av Kungl. Maj:t utbedja sig råd och upplysningar.

§ 25.

Mom. 1. Enligt bolagsordningen för aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 skola fullmäktige utse en ledamot i bolagets styrelse jämte suppleant för denne.

Mom. 2. Fullmäktige skola utse en ledamot i den kommission, som jämlikt instruktionen för mynt- och justeringsverket har att pröva myntat guld halt och vikt.

Mom. 3. Vid de tillfällen, då riksdagsmäns fullmakter enligt § 32 riksdagsordningen granskas av chefen för justitiedepartementet eller den person, Konungen i hans ställe förordnat, skola tre bland de av riksdagen valda fullmäktige vara tillstädes.

Mom. 4. Åt de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret gemensamt är uppdraget:

a) enligt § 50 regeringsformen att med Konungen samråda om utsättande av riksdagsort, då, i anseende till de i nämnda paragraf omförmälda hinder, riksdag ej kan hållas i huvudstaden;

b) enligt § 98 regeringsformen att, om justitieombudsmannen eller militieombudsmannen mellan riksdagarna avsäger sig det erhållna förtroendet eller med döden avgår, i ämbetet genast insätta den man, som blivit till efterträdare utsedd, samt att, därest ombudsmans utsedde efterträdare mellan riksdagarna avsäger sig det erhållna förtroendet eller i ombudsmansämbetet insättes eller med döden avgår, välja en annan behörig man i hans ställe.

Mom. 5. Gemensamt med fullmäktige i riksgäldskontoret äga fullmäktige i riksbanken dessutom:

a) att för framtida uppsikten och kontrollen över Göta kanals vidmakthållande utse och välja ej mindre en person för att såsom ledamot å riksbankens och riksgäldskontorets vägnar inträda i direktionen över nämnda kanal än ock ett ombud att å samma verks vägnar deltaga i revisionen av kanalens räkenskaper; skolande valet till ledamot i direktionen förnyas varje år och till ombud i revisionerna före desammas början; dock må förut härtill utsedda personer kunna återväljas;

b) att vidtaga åtgärder i frågor rörande riksbyggnaderna å Helgeandsholmen, i den mån dessa frågor icke skola behandlas av respektive fullmäktige;

c) att bestämma vad justitieombudsmannen eller militieombudsmannen för

sådan tid, då han av annan anledning än semester eller sjukdom icke bestrider ämbetet, skäligen provas böra i varje särskilt fall avstå av sin avlöning.

B. Avdelningskontorens styrelser.

§ 26.

Mom. 1. Styrelsen vid vartdera avdelningskontoret i Göteborg och Malmö utgöres av fyra ledamöter och vid vart och ett av de övriga avdelningskontoren av tre ledamöter, vilka alla, jämte nödigt antal suppleanter, för ett år i sänder efter kalenderår räknat, utses av fullmäktige, med rättighet för fullmäktige, att, när de därtill finna anledning, entlediga en eller flera ledamöter i dessa styrelser; och skola i den eller de entledigades ställe annan eller andra ledamöter genast inväjas.

Avgår eljest ledamot under den tid, för vilken han är vald, utses ny ledamot att deltaga i styrelsen under den tid, som för den avgångne ledamoten återstår. Vid de årliga valen kan avgående styrelseledamot återväljas.

Mom. 2. Bland ledamöter i varje styrelse skola fullmäktige särskilt utse en att i egenskap av verkställande styrelseledamot handhåva den dagliga förvaltningen. Styrelsen väljer inom sig ordförande och vice ordförande. Till sådant uppdrag kan icke verkställande styrelseledamot utses.

Mom. 3. Suppleant inkallas i styrelsen, när på grund av tillfälligt hinder för ordinarie ledamot styrelsen ej är beslutför.

Inträffar hinder för verkställande styrelseledamot, anmäles förhållandet skyndsammast hos fullmäktige, och äger styrelsen att förordna om göromålens uppehållande, intill dess fullmäktige i ärendet beslutat.

Mom. 4. Angående avlöningsförmåner till ledamot av styrelse vid avdelningskontor är särskilt stadgat.

Suppleant för styrelseledamot äger att under den tid, då han bestrider ordinarie ledamots befattning i styrelsen, åtnjuta ersättning med belopp, motsvarande det för den senare bestämda arvudet.

Mom. 5. Angående semesterledighet för verkställande styrelseledamot är särskilt stadgat.

Annan styrelseledamot vid avdelningskontor med styrelse, bestående av tre ledamöter, äger efter anmälan hos vederbörande styrelse och, för så vitt ej särskilt hinder därför skulle möta, på riksbankens bekostnad begagna ledighet under en tid av sammanlagt högst 30 dagar årligen.

§ 27.

Mom. 1. För behandling av allmänna ärenden sammanträder styrelsen så ofta ärendenas beskaffenhet och oavbrutna gång sådant fordra. Styrelsen vare ej beslutför, med mindre än att vid avdelningskontoren i Göteborg och Malmö tre ledamöter och vid övriga avdelningskontor samtliga ledamöter äro tillstädes.

Uppstå vid dessa sammanträden, därvid protokoll skall föras, skiljaktiga meningar, gäller den mening, för vilken de flesta rösterna avgivas. Vid lika röstetal är ordförandens röst avgörande.

Mom. 2. För prövning av utlåningsärenden sammanträder styrelsen alla söckendagar, där ej för viss dag med hänsyn till särskilda omständigheter av fullmäktige annorlunda bestämmes. Om styrelsens beslutförhet gäller vad i mom. 1 sägs; och må låneansökan ej anses bifallen, såvida ej vid avdelningskontoren i Göteborg och Malmö tre ledamöter och vid övriga avdelningskontor samtliga ledamöter äro om beslutet ense.

Mom. 3. Styrelseledamot äger ej deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och riksbanken, ej heller må han deltaga i fråga om avtal mellan riksbanken och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot riksbankens. Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamot eller tredje man.

§ 28.

Mom. 1. Vid förvaltningen av avdelningskontoret har styrelsen att ställa sig till efterrättelse icke endast bestämmelserna i lagen för Sveriges riksbank och i detta reglemente utan även av fullmäktige och direktionen meddelade föreskrifter.

Det åligger verkställande styrelseledamoten att hava inseende över den vid kontoret anställda personalen, att ordna göromålens handläggning inom kontoret, att utöva erforderlig kontroll samt att föredraga låne- och andra ärenden, allt i överensstämmelse med av fullmäktige eller direktionen meddelade föreskrifter.

Mom. 2. Om ansvarighet för styrelseledamot vid avdelningskontor är särskilt stadgat.

C. Tjänstemännen vid huvudkontoret och avdelningskontoren.

§ 29.

Mom. 1. Antalet ordinarie tjänster i varje lönegrad vid huvudkontoret samt avdelningskontoren i Göteborg och Malmö är fastställt i den vid avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk fogade tjänsteförteckningen.

Det i tjänsteförteckningen för de mindre avdelningskontoren angivna antalet tjänster i olika lönegrader äga fullmäktige att mellan dessa avdelningskontor fördela, på sätt fullmäktige, med hänsyn till göromålens omfattning vid de särskilda kontoren, finna lämpligt.

Mom. 2. Därest ökade arbetskrafter för någon tid finnas oundgängligen behövliga för göromålens obehindrade gång, äga fullmäktige att utöver stat anställa den eller de tjänstemän, som erfordras.

Mom. 3. När till verkställande styrelseledamot vid avdelningskontor av fullmäktige förordnas någon av riksbankens ordinarie tjänstemän, skall dennes tjänst i vanlig ordning tillsättas.

Mom. 4. Prova fullmäktige ledigbliven tjänst kunna umbäras, äga fullmäktige låta med tillsättningen därav anstå ävensom, därest fullmäktige anse

tjänst lämpligen kunna ersättas med tjänst i lägre lönegrad, förordna om tillsättande av sådan tjänst.

§ 30.

Ordinarie tjänster skola tillsättas av fullmäktige.

Fullmakt meddelas därvid åt tjänstemännen i trettionde lönegraden. Åt tjänstemän i övriga lönegrader meddelas konstitutorial.

§ 31.

Mom. 1. Innan ordinarie tjänst inom 1:a—30:e lönegraderna tillsättes, skall tjänsten kungöras ledig till ansökan medelst anslag inom bankens samtliga kontor samt dessutom, beträffande tjänst i 16:e—30:e lönegraderna, medelst tillkännagivande i post- och inrikes tidningar. Ansökningstiden må ej understiga fjorton dagar. Kungörelse skall avse tjänst i allmänhet i viss lönegrad vid vederbörande kontor.

Mom. 2. Anmäler sig icke någon fullt lämplig och skicklig sökande, skall ny ansökningstid utsättas.

§ 32.

För erhållande av ordinarie tjänst i riksbanken gälla följande kompetensbestämmelser:

a) beträffande tjänst i 16:e—30:e lönegraderna:

studentexamen eller avgångsexamen från statsunderstött eller under skolöverstyrelsens inseeende ställt handelsgymnasium eller motsvarande bildningsanstalt; till ombudsman kan dock endast den nämnas, som avlagt prov för inträde i rikets rättegångsverk, vilket även erfordras för anställning till tjänstgöring i ombudsmansexpeditionen vid huvudkontoret, såvida ej tjänstgöringen är inskränkt till registrering eller diariiföring eller liknande sysselsättning;

b) beträffande tjänst såsom kameralbiträde och kontorsskrivare i 7:e respektive 11:e lönegraderna:

realexamen (realskoleexamen), avgångsbetyg från kommunal flickskola eller avgångsbetyg från 8-klassigt läroverk för kvinnlig ungdom medförande normalskolekompetens.

Utan hinder härav äga fullmäktige, då omständigheterna därtill föranleda, att till ordinarie tjänstemän i ovannämnda lönegrader antaga sökande, som på annat sätt ådagalagt erforderlig kompetens; dock må dispens ej medgivas beträffande tjänst, för vilken ovan föreskrives juridisk kompetens.

§ 33.

Vid alla tjänstetillsättningar skall till tjänsten antagas den, som för tjänsten är mest skicklig och passande.

Vid tillsättande av ordinarie tjänst inom 1:a—30:e lönegraderna må icke antagas annan än den, som anmält sig såsom sökande till tjänsten.

§ 34.

Göromålen vid riksbankens huvud- och avdelningskontor skola handläggas i överensstämmelse med av fullmäktige fastställda tjänstgöringsstadgar samt de av fullmäktige, direktionen eller, för avdelningskontor, av dess styrelse eller verkställande styrelseledamot härutöver meddelade föreskrifter.

§ 35.

Tjänstemännens avlönings- och pensionsförhållanden äro angivna i avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk med därvid föga-
gade tjänstförteckning och tillämpningsbestämmelser samt i bestämmelser i fråga om rätt till pension för ordinarie tjänstemän vid nämnda verk.

§ 36.

Fullmäktige äga uppdraga åt direktionen och styrelse vid avdelningskontor att besluta om tjänstledighet ävensom att förordna om uppehållande av ledigbliven tjänst.

§ 37.

Tjänsteman, som förklaras omyndig, skall avhållas från tjänstgöring så länge omyndighetstillståndet fortfar.

Bliver omyndighetsförklaringen icke hävd inom två år, skall han från tjänsten skiljas; dock äga fullmäktige, om omyndighetstillståndet föranletts av sjukdom, att efter omständigheterna förfara.

§ 38.

Mom. 1. Tjänsteman, som försatts i konkurs, skall genast avhållas från tjänstgöring och skall från tjänsten skiljas, om han icke senast ett år efter det tiden för bevakning av fordran i konkursen gått till ända, eller, där konkursen blivit avskriven jämlikt 185 § konkurslagen, från det beslut om avskrivning meddelades, styrker sig vara befriad från borgenärernas krav.

Mom. 2. Om tjänstemans ekonomiska ställning blivit sådan, att fullmäktige finna hans fortsatta bestridande av tjänsten icke böra äga rum, äga fullmäktige avhålla honom från tjänstgöring, till dess hans ställning blivit ordnad.

§ 39.

Har tjänsteman genom domstols utslag blivit dömd till påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen, skall han genast avhållas från tjänstgöring i riksbanken och skall, om utslaget vinner laga kraft, då skiljas från sin tjänst.

§ 40.

Mom. 1. Om tjänsteman, som begått mindre förseelse i tjänsten eller visat vanvårdnad eller ohörsamhet mot förman, ej låter sig av deputerads eller vederbörande kontorsstyrelses tillsägelser och föreställningar rätta eller ock gör sig skyldig till större fel eller försummelse i sin befattning eller beträdes med ovärdigt uppförande i allmänna levernet, vare vederbörande deputerad eller kontorsstyrelse skyldig att förhållandet hos fullmäktige anmäla,

och skall tjänstemannen, sedan för sakens bedömande erforderliga upplysningar infordrats samt tillfälle lämnats honom att sig förklara, inför fullmäktige tillrättavisas och varnas.

Mom. 2. I händelse den, som på detta sätt erhållit varning, ej därav låter sig rätta utan varder förvunnen till ny förseelse, skall, efter anmälan härom hos fullmäktige, hans skriftliga förklaring över vad mot honom förekommit infordras, och äga därefter fullmäktige att med avseende å förekommande omständigheter avhålla honom från tjänstgöring under längre eller kortare tid med förlust av lönen, så framt ej jämlikt 20 § mom. 1 avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk finnes skäligt låta honom uppbära något därav.

Mom. 3. Därest tjänsteman, vilken förut för tjänsteförsummelse eller annat i mom. 1 här ovan omförmålt förhållande avhållits från tjänstgöring, ånyo gör sig skyldig till dylik förseelse, ankommer på fullmäktige att efter anmälan härom och infordrande av tjänstemannens skriftliga förklaring, med hänsyn till förseelsens beskaffenhet antingen ytterligare avhålla honom från tjänstgöring, dock minst 6 månader med förlust av lönen, eller helt och hållet skilja honom från innehavande tjänst och lön.

Mom. 4. Fullmäktiges beslut, varigenom tjänsteman avhålls från tjänstgöring eller för alltid skiljes från tjänsten, skall jämte hänvisning till besvär anförande honom skriftligen meddelas.

Mom. 5. Extra ordinarie tjänsteman, som beträdes med ovärdigt uppförande i allmänna levernet eller eljest befinnes olämplig för riksbankens tjänst, låte fullmäktige på anmälan av vederbörande deputerad avföra från listan över extra ordinarie tjänstpersonalen.

§ 41.

Mom. 1. Ansökningar från personer inom riksbanken rörande arvoden utöver fastställd stat, gratifikation, eftergifter eller avskrivningar få ske endast hos bankoutskottet; och skola ansökningarna inlämnas till fullmäktiges expedition senast å den dag, riksdagen sammanträder, vid påföljd att de i annat fall icke varda till prövning upptagna.

Mom. 2. Över sådana av fullmäktige fattade beslut, som grunda sig på stadgandena i §§ 29—33, §§ 36—38 och § 40 i detta reglemente eller i avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk med därtill hörande särskilda bestämmelser dels angående tillämpning av samma reglemente, dels i fråga om rätt till pension för ordinarie tjänstemän vid nämnda verk, kunna besvär anföras hos bankoutskottet.

Missnöje med beslutet skall, vid äventyr av talans förlust, skriftligen anmälas hos fullmäktige inom fjorton dagar efter den dag, då klaganden därav bevisligen erhållit del; skolande beslut i fråga om tillsättande eller uppehållande av tjänst anses hava kommit klaganden till del den dag, beslutet blivit justerat eller offentligen tillkännagivet.

Besvären skola därefter, vid enahanda äventyr, inom ytterligare fjorton da-

gar ingivas till fullmäktige, vilka hava att så snart ske kan överlämna besvären till bankoutskottet.

Mom. 3. Över sådana i mom. 1 och 2 omförmälda ansökningar och besvär, som blivit inom behörig tid till fullmäktige inlämnade, skola fullmäktige samtidigt med överlämnandet till bankoutskottet avgiva utlåtande.

D. Personalen vid sedeltryckeriet och pappersbruket.

§ 42.

Angående personalen vid sedeltryckeriet och Tumba bruk gäller vad därom är särskilt stadgat i de under § 15 i detta reglemente omförmälda instruktioner och arbetsordningar.

Tumba bruks tjänstemän tillkommande löner och övriga förmåner äro bestämda i särskild av riksdagen fastställd avlöningsstat.

Bilaga C.

Till Riksdagens Bankoutskott.

I utlåtande nr 18 har bankoutskottet vid 1933 års riksdag under framhållande av behovet av en formell revision av reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning förutsatt, att frågan om en sådan revision gjordes till föremål för övervägande genom fullmäktiges i riksbanken försorg samt att förslag i ämnet utarbetades och förelades utskottet, så snart lämpligen kunde ske. I sammanhang härmed har utskottet uttalat, att frågan om en överarbetning av lagen för Sveriges riksbank och av ansvarighetslagarna för riksbanken även torde vara förtjänt av övervägande.

I anledning härav hava fullmäktige i riksbanken låtit verkställa en överarbetning av nämnda författningar. Beträffande ansvarighetslagarna hava fullmäktige emellertid avstått från att nu framlägga förslag till ändring men komma att senare upptaga denna fråga till behandling, så att proposition i ämnet torde kunna föreläggas 1935 års riksdag.

Fullmäktige få härmed överlämna förslag till lag för Sveriges riksbank, avsedd att ersätta nu gällande lag. Samtidigt överlämna fullmäktige med särskild skrivelse förslag till nytt reglemente.

Förslaget till ny lag för riksbanken innebär vissa såväl sakliga som formella ändringar. De sakliga ändringarna avse i intet fall bestämmelserna rörande sedelutgivningen och metalliska kassan, enär fullmäktige anse, att frågan om ändring av dessa bestämmelser ej böra upptagas till behandling i detta sammanhang. Beträffande ändringarnas innebörd i övrigt få fullmäktige hänvisa till följande specialmotivering.

Specialmotivering.

Överskriften till I kap. har ändrats till överensstämmelse med dess nya innehåll. Övriga kapitelrubriker torde icke tarva någon kommentar.

1 och 2 §§. 1 § innefattas i nuvarande 1 §.

2 § innehåller återstoden av nuvarande 1 § samt omfattar dessutom första stycket av nuvarande 3 §, nuvarande 21 § samt förra delen av första stycket av nuvarande 22 §.

Det har ansetts riktigt att begränsa första paragrafens innehåll till att angiva riksbankens karaktär av statsbank och att i andra paragrafen sammanföra de för närvarande åtskilda bestämmelser, varigenom gränser uppdragas för bankens verksamhet.

Den nu i andra paragrafen införda bestämmelsen om grundfonden har sammanförts med bestämmelserna om reservfond och vinstmedel i ett kapitel (II kap.), vilket föregår kapitlet om rörelsen.

3 §. Denna paragraf innefattas i nuvarande 2 §.

4 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 26 §.

Enligt nuvarande bestämmelser kan reservfonden, som efter beslut av 1929 års riksdag uppgår till tjugu miljoner kronor, nedgå till tolv och en halv miljoner kronor, utan att ny avsättning till densamma behöver äga rum. Någon anledning att anse den del av reservfonden, som överstiger sistnämnda belopp, såsom av mera tillfällig natur än återstoden, synes emellertid icke före-

finnas; och fullmäktige föreslå därför, att ny avsättning till reservfonden skall ske, om densamma nedgår under sitt nuvarande belopp.

Bestämmelserna angående reservfondens placering sakna numera betydelse.

5 §. Denna paragraf motsvarar första stycket av nuvarande 25 §.

Andra stycket av nuvarande 25 §, som innehåller en specialbestämmelse om avbetalningslånefonden, har överflyttats till reglementet.

6—9 §§. 6 § motsvarar andra och tredje styckena av nuvarande 3 §.

7 § motsvarar nuvarande 4 §.

8 § motsvarar nuvarande 5 §.

9 § motsvarar nuvarande 6 §.

10 §. Denna paragraf motsvarar 7 §.

Den föreslagna ändringen, som endast avser mom. b), är av redaktionell natur. Det i nämnda moment intagna villkoret om notering å utländsk börs torde för närvarande formellt sett möjligen kunna knytas till samtliga i momentet omförmälda obligationer. I praxis har det dock ansetts avse endast »andra inhemska obligationer», och ändringen avser att låta denna innebörd komma till ett tydligt uttryck i bestämmelsen.

11 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 8 §.

12 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 9 §.

I förslaget till reglemente motsvaras denna bestämmelse av en paragraf, vari riksbankens nuvarande avdelningskontor uppräknas. Den föreslagna lydelsen av förevarande lagparagraf innebär således icke en förändring vad beträffar de nuvarande kontoren utan endast att bereda riksdagen frihet att vidtaga ändring i ifrågavarande avseende utan ändring av lagen.

13 och 14 §§. 13 § motsvarar nuvarande 10 §.

14 § motsvarar nuvarande 11 §.

Ändringarna äro endast av redaktionell natur.

15 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 20 §.

I lagen saknas för närvarande uttryckligt medgivande för riksbanken att lämna kredit till utländsk centralbank. Det har dock förekommit, att dylik kredit lämnats och att särskild säkerhet icke ställts. Med hänsyn härtill synes i lagen böra införas bestämmelse, att sådan kredit må lämnas, varvid fullmäktige förutsätta, att när så anses böra ske krediten må kunna lämnas utan säkerhet.

16 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 12 §.

Enligt 12 § mom. a) äger riksbanken köpa och sälja vilka som helst svenska obligationer samt därjämte vissa utländska statspapper. Däremot är riksbanken enligt detta moment icke berättigad att köpa och sälja skattkammarväxlar.

Enligt 12 § mom. b) äger riksbanken »genom annat avtal» övertaga statspapper, svenska samt vissa utländska. Då detta moment torde avse deltagande i emissioner, synes riksbanken således sakna rätt att deltaga i emissioner exempelvis av allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer. Riksbanken har dock sedan gammalt jämte andra banker deltagit i uppläggandet av obligationslån för nämnda institutioner. Det synes därför påkallat, att medgivandet i mom. b) erhåller en mera vidsträckt omfattning.

Då övertagande av värdepapper »genom annat avtal» utgör en form för köp av desamma, har emellertid det särskilda omnämmandet härav ansetts kunna utgå. Riksbanken bör givetvis det oaktat vara oförhindrad att deltaga i emissioner av ifrågavarande värdepapper.

Den i 12 § mom. c) berörda förmedlingsverksamheten bör givetvis kunna avse sådana statspapper och obligationer, som riksbanken äger köpa och sälja.

Att beträffande utländska statspapper föreskriva, att de skola vara såväl »lätt säljbara» som »noterade å utländsk börs» synes icke nödvändigt och kan medföra praktiska olägenheter. Villkoret om dylik notering har därför uteslutits.

17 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 13 §.

De i a) införda villkoren, att de diskonterade växlarne skola vara »accepterade» och »betalbara å inrikes ort», hava uteslutits. Härigenom beredes möjlighet för riksbanken att diskontera dels egna växlar, utställda exempelvis av affärsbanker och kommuner, dels växlar i svenska kronor, betalbara å utrikes ort. Det bör nämnas, att riksbanken sedan många år tillbaka utan särskilt medgivande i lagen, mot räntedebitering, lämnar affärsbankerna försträckning mot av dem utställda egna växlar, nämligen s. k. kassaförstärkningsväxlar.

Den enligt b) i 13 § riksbanken för närvarande medgiva rätten att lämna lån till stiftelse utan särskild säkerhet har uteslutits. Medgivandet härtill synes sakna praktisk betydelse.

De enligt d) i 13 § omförmälda kreditformerna »kassakreditiv» och »kredit i löpande räkning» hava efter affärsbankernas förebild ersatts med »kredit i checkräkning». Härigenom torde viss förenkling av göromålen kunna genomföras, exempelvis beträffande handläggningen av kreditgivningen till affärsbankerna. Kredit i checkräkning motsvarar tekniskt sett »kredit i löpande räkning» och skiljer sig från kassakreditiv därigenom, att medan kassakreditiv avser endast utlåning, kredit i checkräkning kombineras med inlåning å samma räkning. Såsom framgår av nedan berörda 19 § i lagförslaget, skulle endast i redan nu gällande undantagsfall räntegottgörelse ifrågakomma för medel, insatta å checkräkning.

För närvarande gäller, att riksbanken ej får bevilja kassakreditiv och kredit i löpande räkning till högre sammanlagt belopp än femton miljoner kronor. Denna begränsning motiverades på sin tid därmed, att det ansågs olämpligt, att riksbankens utlåning av dylik långfristig beskaffenhet mot säkerhet, »som icke vore av erkänd prima kvalitet och lätt realisabel», uppginge till högre belopp. Då under senaste året åtskilliga nya stora kreditiv beviljats sparbanker (mot säkerhet av obligationer av första klass) och då ytterligare ansökningar om sådan kreditiv torde kunna förväntas, synes det emellertid önskvärt att utvidga riksbankens rörelsefrihet i förevarande avseende, i den mån så kan ske utan avsteg från de principer, som böra vara normerande för riksbankens utlåning.

Fullmäktige hava härvid valt vägen att bibehålla begränsningen av femton miljoner kronor endast för sådana krediter i checkräkning, som beviljas mot annan säkerhet än vissa angivna slag av obligationer av första klass. Att medgiva rätt till obegränsad utlåning mot säkerhet av sistnämnda obligationer möter enligt fullmäktiges mening icke några principiella betänkligheter. Riksbanken lär nämligen icke böra vägra kredit mot sådan säkerhet.

Om kredit i checkräkning beviljas med villkor av rätt för riksbanken till tre månaders uppsägning av densamma, synes det ur principiell synpunkt vara utan betydelse, om utlåningen sker i form av lån eller i checkräkning.

18 §. Denna paragraf motsvarar sista stycket av nuvarande 13 §. Den föreslagna lydelsen innebär den förändring, att medgivande till utlåning lämnas jämväl från andra fonder under riksbankens förvaltning än avbetalningslånefonden. För närvarande förvaltas av riksbanken förutom sistnämnda fond även spannmålskreditfonden.

I sammanhang med behandlingen av ovannämnda paragrafer, som avse utlåningen, bör nämnas, att de nuvarande 14 och 15 §§ uteslutits ur lagen.

Den i nuvarande 14 § åt riksgäldskontoret medgivna rätten att utan säker-

het eller avgift erhålla ett kreditiv å 1,500,000 kronor har sedan tillkomsten av 1897 års riksbankslag icke någon gång använts och synes på grund av beloppets ringa storlek numera sakna praktisk betydelse. Även utan denna rätt har riksgäldskontoret möjlighet, exempelvis genom försäljning av skattkammarväxlar, att erhålla den kassaförstärkning, som kan vara erforderlig.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava under hand förklarat sig icke hava något att erinra mot att nuvarande 14 § uteslutes.

De i nuvarande 15 § införda särskilda bestämmelserna angående lånerätt för fullmäktige med flera äro för närvarande införda även i reglementet tillsammans med bestämmelser angående tjänstemäns lånerätt. Bestämmelserna avse enligt fullmäktiges mening förhållande av sådan beskaffenhet, att de höra hemma uteslutande i reglementet.

19 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 16 §.

Ändringarna äro huvudsakligen av redaktionell natur.

Vid öppnandet åt enskild av s. k. folioräkning, vilken motsvarade nuvarande giroräkning, betingade sig riksbanken tidigare en avgift. Med hänsyn härtill torde på sin tid hava ansetts motiverat att föreskriva, att insättningar skulle mottagas »avgiftsfritt». Sådan bestämmelse torde dock numera ej vara erforderlig. Det må i detta sammanhang erinras, att riksbanken icke är skyldig att medgiva öppnandet av inlåningsräkning åt envar, som önskar erhålla sådan.

Den ovan berörda förändringen av »kassakreditiv» till »kredit i checkräkning» motsvaras av en ändrad beteckning av »girorekning», vilken enligt förslaget framgent skulle benämnas »checkräkning». Om detta förslag godkännes, komma fullmäktige att hos Konungen hemställa om utfärdande av kungörelse därom, att vad finnes stadgat om girorekning i riksbanken, exempelvis beträffande statsverkets kassarörelse, efter den nya riksbankslagens ikraftträdande skall avse checkräkning.

Upp- och avskrivningsräkningen, som i realiteten är en checkräkning, synes även böra betecknas såsom sådan.

20 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 17 §.

Den nuvarande hänvisningen till reglementet, vilket omförmäles först i 39 § av förslaget, har ersatts med hänvisning till »hårom meddelade föreskrifter».

21 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 18 §.

En bestämmelse har tillagts, som avser att utgöra bemyndigande till den betalningsöverföring, som riksbanken förmedlar, bland annat för utländska bankförbindelsers räkning.

22 §. Denna paragraf, som är ny, avser att lämna bemyndigande till en rörelse, som riksbanken torde ha drivit under hela den tid, riksbankslagen varit gällande.

23 §. Även denna paragraf är ny. De författningar, som åsyftas, äro främst kungörelsen den 30 maj 1873, innefattande lag om rikets mynt, samt kungörelsen den 31 december 1908 angående myntväxling.

Fullmäktige komma att hos Konungen hemställa, att sistnämnda kungörelse ersättes av en ny författning i ämnet, innefattande bland annat den ändring, att ur kungörelsen uteslutes bestämmelsen, att fullmäktige skola vara skyldiga att minst en gång varje år i tidningarna införa närmare föreskrifter rörande växlingsrörelsen. Ett sådant kungörande av dessa föreskrifter torde numera ej vara behöfligt.

24 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 19 §.

Enligt gällande bestämmelser är riksbanken skyldig att vid huvudkontoret i obegränsad omfattning mottaga depositioner i öppet förvar. Redan av ut-

rymnesskäl synes påkallat, att riksbanken befrias från detta åläggande. Detsamma bör dock bibehållas vad beträffar värdepapper, som överlämnas från statens myndigheter, eller nedsättas på grund av särskilt stadgande angående nedsättning av värdepapper, exempelvis i lagen om förmynderskap.

25 §. Denna paragraf innefattas i nuvarande 22 §.

Första stycket har omredigerats, så att detsamma i likhet med ett flertal andra paragrafer i lagen även formellt fått karaktären av ett medgivande i stället för ett förbud.

Även andra stycket har omredigerats. Därjämte har i överensstämmelse med motsvarande stadgande i lagen om bankrörelse införts ett medgivande för riksbanken att såsom betalning för fordran, även på annat sätt än genom inköp å auktion eller fondbörs, övertaga för fordringen pantsatt eller annan egendom. Härigenom torde riksbanken erhålla ökad möjlighet att biträda en allmän ackordsuppgörelse, exempelvis genom att såsom ackordslikvid kunna mottaga aktier, förlagsbevis etc.

26 §. Första stycket motsvarar nuvarande 23 §.

Andra stycket motsvaras av ett stadgande i nuvarande 2 §.

Redan nu bokföras såväl riksbankens fasta egendom och inventarier som bankens mynt- och medaljsamling inom linjen, ehuru bestämmelserna härom formellt sett få anses icke giva uttryckligt stöd åt ett sådant förfaringssätt. I nuvarande 2 § stadgas nämligen endast att grundfonden skall, utan beräkning av nämnda tillgångar, utgöra femtio miljoner kronor. En dylik bestämmelse om grundfonden infördes mycket tidigt i reglementet för riksbanken. Vad reservfonden beträffar, må erinras, att, när första avsättningen till reservfond skedde år 1873, det föreskrevs, att densamma skulle användas till inköp av utländska valutor. Man torde sålunda hava ansett, att reservfonden skulle separat redovisas i vissa bestämda tillgångar. Det fanns då icke anledning att föreskriva, att reservfonden skulle utgöra föreskrivet belopp »utan beräkning av» den fasta egendomen m. m. En dylik bestämmelse har tydligen ej heller senare ansetts behövlig, men man har ändock såsom ovan nämnts bokfört ifrågavarande tillgångar inom linjen. Det synes fullmäktige riktigt, att detta hävdvunna förfaringssätt kodifieras genom en tydlig bestämmelse härom.

27 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 24 §.

28 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 27 §. För överskådlighetens skull har såsom andra stycke i paragrafen införts en nu i reglementet (under § 35) intagen bestämmelse, som hämtats från riksdagsordningen, angående val av vice ordförande.

29 och 30 §§. 29 § motsvarar nuvarande 28 §.

30 § motsvarar nuvarande 29 §.

31 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 30 §.

Sedan innevarande riksdag bifallit proposition med förslag till lag om upphävande av 17 kap. 32 § första punkten rättegångsbalken, vilket innebär, att brottmål ej vidare må ställas på framtiden samt att de påföljder i medborgerligt hänseende av ställande under framtiden, vilka stadgas i olika lagar och författningar, borttagas, synes ur förevarande paragraf i riksbankslagen böra uteslutas den diskvalifikationsgrund, som föranledes av nämnda stadgande i rättegångsbalken.

32 §. Denna paragraf motsvarar nuvarande 34 §.

Hänvisningen angående de särskilda stadgandena rörande ansvarighet för styrelseledamöter har överflyttats till reglementet (§ 27).

33—34 §§. 33 § motsvarar 31 §.

34 § motsvarar nuvarande 33 §.

Beträffande sistnämnda paragraf har hänvisningen till reglementet, vilket

omförmåles först i 39 § av lagförslaget, ersatts med återopande av föreskrifter, »som riksdagen äger att meddela».

35 §. Denna paragraf innefattar nuvarande 35 §.

Paragrafen har utvidgats att avse även tjänstemän, om vilka motsvarande bestämmelser för närvarande äro införda i § 30 mom. 2 reglementet.

36—37 §§. 36 § motsvarar nuvarande 36 §.

37 § motsvarar nuvarande 37 §.

Beträffande 36 § äro ändringarna såväl sakliga som redaktionella, vad beträffar 37 § endast redaktionella.

De sakliga ändringarna i fråga om 36 § innebära, att vid uppräknningen av ärenden, som skola hållas hemliga,

dels hänvisning gjorts förutom till de lagrum, 14 § och 16 § första stycket, som i förslaget motsvara nuvarande 11 § respektive 12 § mom. a) — c), även till 15 §,

dels »åtgärder till vidmakthållande av metalliska kassan» ersatts med »ärenden av penningpolitisk natur, beträffande vilka fullmäktige finna, att deras offentliggörande kunde medföra skada för riksbanken»,

dels »frågor om sättet för tillverkning av banksedlar» ersatts med »frågor om tillverkning och kontroll av banksedlar»,

dels även tillagts »frågor om värden av riksbankens behållningar».

För närvarande hänvisas i 36 § till 11 § samt 12 § mom. a) — b). Enär såsom ovan berörts första stycket av 16 § i förslaget även omfattar nuvarande 12 § mom. c), har således hänvisningen erhållit större omfattning. Denna utvidgning är emellertid endast formell, enär de ärenden, som omförmålas i sistnämnda moment, äro hemliga redan av den grund, att de beröra kunders förhållanden till riksbanken.

Även den nya hänvisningen till 15 §, vilken motsvarar nuvarande 20 §, är delvis en utvidgning av endast formell natur, nämligen beträffande i paragrafen omförmäld kreditgivning från riksbankens sida och insättningar i riksbanken från utländsk bankinrättnings sida. Dessa ärenden äro nämligen hemliga redan därigenom att de beröra kunders förhållanden till riksbanken. Även sakligt sett innebär dock hänvisningen till 15 § en utvidgning, nämligen vad beträffar ärenden, som avse kredit, där riksbanken är låntagare, samt beträffande insättningar av riksbanken i utländska bankinrättningar. Härvidlag torde nämligen berörda kundförhållande icke kunna anses föreligga. Det synes emellertid fullmäktige självfallet, att ärenden av sistberörda slag skola vara hemliga, och de hava alltid protokollförts såsom hemliga, utan att detta föranlett anmärkning vare sig från bankoutskottets eller statsrevisorernas sida.

Möjligen kunna frågor om utländsk kredit till riksbanken hänföras till ärenden, som avse »åtgärder till vidmakthållande av metalliska kassan». Denna mindre exakta rubricering bereder nämligen uppenbarligen viss handlingsfrihet i fråga om hemligstämplande av ärenden. Å andra sidan begränsas denna frihet på ett i synnerhet under nuvarande förhållanden alltför ensidigt sätt genom anknytningen till den metalliska kassan.

Vid guldmyntfot äro förändringarna av den metalliska kassan, med andra ord guldrörelserna, ett viktigt kriterium för penningpolitiken. Det är tydligt, att metalliska kassan ej kan fylla samma uppgift under en tid, då riksbanken är befriad från skyldigheten att inlösa sedlarna med guld. Fullmäktige kunna då ställas inför valutapolitiska spörsmål, som icke ha någon närmare anknytning till frågan om storleken av den metalliska kassan men som ändå äro av sådan art, att offentliggörande av behandlingen av dessa frågor kunde vara i strid med riksbankens och därmed det allmännas intresse. Det synes därför fullmäktige påkallat, att den nuvarande rubriceringen »åtgärder till vidmakt-

hållande av den metalliska kassan» ersättes av en rubrik, som tager hänsyn till nuvarande förhållanden. Den av fullmäktige i 36 § föreslagna rubriken: »ärenden av penningpolitisk natur, vilkas offentliggörande kunde medföra skada för riksbanken», erbjuder viss handlingsfrihet men torde ändå fylla befogade anspråk på precisering.

Även om den föreslagna rubriceringen skulle anses vidare än den nu gällande, synes detta ej böra föranleda betänkligheter. Något missbruk av den sålunda utvidgade rätten torde icke behöva befaras. Skulle fullmäktige vid utövningen av densamma tillämpa principer, som icke godkändes av bankoutskottet eller statsrevisorerna vid deras granskning av banken, äga nämligen dessa myndigheter rätt att besluta, att ifrågavarande ärende ej vidare skall hållas hemligt.

För närvarande skola sådana frågor hållas hemliga, som avse »sättet för tillverkning av banksedlar». Att även spörsmål rörande kontrollen av sedlar, exempelvis beträffande deras äkthet, böra hållas hemliga, torde ej behöva närmare motiveras. Dessutom synes den begränsning, som innefattas i orden »sättet för tillverkning», alltför snäv. Efter tryckeriets förestående förflyttning till särskild fastighet torde fullmäktige mången gång få frågor att behandla rörande sedeltillverkningen, som ej avse »sättet» för tillverkningen men ändock äro av den art, att de böra undandragas offentligheten. Fullmäktige hava därför i paragrafförslaget uteslutit orden »sättet för».

Slutligen hava fullmäktige föreslagit, att även frågor »om vårdnaden av riksbankens behållningar» skola vara hemliga. Det torde vara självfallet, att dylika ärenden såsom regel äro av den art, att deras offentliggörande kan medföra olägenheter.

Ändringen av 36 § andra stycket innebär endast, att tryckfrihetsförordningens bestämmelse, att handling är offentlig efter femtio år, bringas till uttryck.

Ändringarna beträffande 37 § äro redaktionella. Andra stycket har erhållit den lydelse, ifrågavarande stadgande för närvarande har i reglementet (§ 39). I förslaget till reglemente hava bestämmelserna i förevarande ämne uteslutits.

38 §. Första stycket av denna paragraf motsvarar nuvarande 32 §. Såsom andra och tredje stycken hava fogats bestämmelserna i § 48 reglementet angående berättelse till statsrevisorerna och offentliggörande m. m. beträffande dessa revisorers berättelse. Det har syntts lämpligt att i lagen sammanföra dessa föreskrifter, i all synnerhet som i förslaget till reglemente uteslutits nu förekommande bestämmelser angående de särskilda revisorerna för avdelningskontoren. Fullmäktige föreslå nämligen, att sistnämnda revisorsinstitution skall avskaffas.

39 §. Denna paragraf motsvarar första stycket av nuvarande 38 §.

Andra stycket av sistnämnda paragraf har uteslutits, eftersom vad däri stadgats torde gälla utan särskild bestämmelse härom.

Det synes fullmäktige lämpligt, att den nya lagen träder i kraft den 1 januari 1935.

Övergångsbestämmelserna, vilka innehålla stadganden, som samtliga hade avseende på tiden före 1911, hava uteslutits.

Med stöd av vad sålunda anförts få fullmäktige hemställa, att bankoutskottet måtte föreslå riksdagen att för sin del antaga följande lag, vid vars ikraftträdande lagen för Sveriges Riksbank av den 12 maj 1897 bör upphöra att gälla:

Lag för Sveriges Riksbank.

I KAP.

Om riksdagens garanti och verksamhetens föremål.

1 §.

Sveriges riksbank är enligt § 72 regeringsformen ställd under riksdagens garanti.

2 §.

Riksbanken, som enligt vad därom är särskilt stadgat, är ensam berättigad att utgiva banksedlar, driver bankrörelse enligt denna lag.

Därjämte äger riksbanken att å sitt sedeltryckeri idka tryckerirörelse och att vid sitt pappersbruk bedriva papperstillverkning.

Riksbanken må ej deltaga i eller driva annan rörelse än den, som enligt denna lag är riksbanken uttryckligen medgiven.

II KAP.

Om grundfond, reservfond och vinstmedel.

3 §.

Riksbankens grundfond skall utgöra femtio miljoner kronor.

4 §.

Riksbankens reservfond skall utgöra tjugu miljoner kronor. Därest reservfonden nedgår under detta belopp, skall till densamma avsättas minst tio procent av riksbankens behållna årliga vinst, intill dess reservfonden åter uppnått föreskrivet belopp.

5 §.

Över riksbankens behållna årliga vinst äger riksdagen att förfoga, dock med iakttagande av vad i 4 § stadgas.

III KAP.

Om sedelutgivningen.

6 §.

Av riksbanken utgivna sedlar skola, enligt vad i § 72 regeringsformen stadgas, utgöra lagligt betalningsmedel i riket och av riksbanken inlösas efter deras lydelse.

Inlösen av riksbankens sedlar sker vid bankens huvudkontor.

7 §.

Sedel, som av riksbanken utgives, skall innehålla förbindelse för riksbanken att vid anfordran inlösa densamma med guldmynt enligt lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

8 §.

Riksbankens sedlar må lyda endast å fem, tio, femtio, ett hundra och ett tusen kronor; dock må, om till följd av inträffade utomordentliga omstän-

digheter behovet av skiljemynt stegrats, Konungen, där så prövas nödigt, efter framställning av fullmäktige i riksbanken, medgiva riksbanken att utgiva sedlar å en krona, skolande emellertid dylika sedlar, så snart ske kan, ur den allmänna rörelsen indragas.

9 §.

Riksbanken äger att utgiva sedlar till det belopp, som motsvaras av dubbla summan av riksbankens metalliska kassa, så beräknad, som i 11 § sägs, samt därutöver till ett belopp av trehundrafemtio miljoner kronor.

Om sådant med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt, må Konungen och riksdagen samfällt eller, om riksdagen ej är samlad, Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret medgiva riksbanken att utgiva sedlar till belopp av ytterligare högst trehundrafemtio miljoner kronor. Dylikt av Konungen mellan riksdagarna lämnat medgivande skall, därest detsamma icke varder av nästföljande riksdag inom tjugu dagar från riksdagens början gillat, efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse. Det åligger fullmäktige i riksbanken att, så snart ske kan, ur den allmänna rörelsen indraga sedlar till belopp, motsvarande vad som på grund av sålunda medgiven ökning av sedelutgivningsrätten må hava utgivits.

10 §.

Riksbankens utelöpande sedlar skola till den del de överstiga bankens metalliska kassa motsvaras av följande tillgångar sammanräknade:

- a) lätt säljbara statspapper;
- b) allmänna hypoteksbankens och konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer ävensom sådana andra inhemska obligationer, som noteras å utländsk börs;
- c) på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld, som icke enligt 11 § inräknas i metalliska kassan;
- d) växlar, betalbara inom eller utom riket;
- e) hos bank eller bankir på utrikes ort i räkning innestående, inom sex månader till betalning förfallna medel, efter avdrag av riksbankens skuld i dylik räkning;
- f) medel, utlånade på bestämd tid av högst tre månader eller med högst samma uppsägningstid mot säkerhet av sådana statspapper och obligationer, som omförmälas under a) och b), samt, intill ett belopp av etthundra miljoner kronor, mot annan säkerhet.

11 §.

Såsom riksbankens metalliska kassa skall räknas allt riksbanken tillhörigt, dels inom landet befintligt guldmynt samt omyntat guld, dels ock, intill ett belopp motsvarande femton hundradelar av hela metalliska kassan, på utrikes ort nedsatt eller under transport varande, på betryggande sätt försäkrat guldmynt och omyntat guld.

Metalliska kassan må ej bibehållas vid lägre belopp än etthundrafemtio miljoner kronor.

IV KAP.

Om bankrörelsen.

12 §.

Riksbanken driver bankrörelse vid huvudkontor i Stockholm samt vid avdelningskontor inom riket.

13 §.

Riksbanken äger att köpa och sälja guld och silver.

Guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas, skall av riksbanken inlösas med guldets värde i svenskt mynt eller tvåtusenfyrhundraåttio kronor för ett kilogram fint guld med avdrag av dels en fjärdedels procent i myntningskostnad, dels i övrigt stadgade avgifter till mynt- och justeringsverket; dock må fullmäktige i riksbanken, när de så finna skäligt, befria säljaren från myntningskostnaden eller någon del därav.

14 §.

Riksbanken äger att köpa och sälja utländska valutor, som förfalla till betalning inom sex månader.

15 §.

Riksbanken äger att upptaga utländsk kredit ävensom att bevilja utländsk centralbank kredit.

Därjämte må riksbanken hos utländsk bankinrättning insätta penningar samt av sådan bankinrättning såsom insättning mottaga penningar med eller utan räntegottgörelse.

16 §.

Riksbanken äger att köpa och sälja svenska obligationer och statspapper samt lätt säljbara utländska statspapper ävensom förmedla köp och försäljning av sådana obligationer och statspapper.

Därjämte äger riksbanken att förvärva aktier i banken för internationell betalningsutjämnning (Banque des Règlements internationaux) intill belopp, som bestämmes av Konungen och riksdagen.

17 §.

Riksbanken äger att driva utlåningsrörelse medelst:

a) diskontering av växlar, som förfalla till betalning inom sex månader;
b) utlåning mot förbindelse till återbetalning antingen å bestämd tid av högst sex månader eller ock efter högst tre månaders uppsägning samt mot pant av obligationer, aktier eller andra värdepapper; dock att kommun och annan därmed jämförlig samfällighet må, på ovan stadgade återbetalningsvillkor, kunna erhålla lån utan annan säkerhet än dess egen förbindelse;

c) utlåning mot förbindelse till återbetalning å bestämd tid av högst sex månader i förening med panträtt, som stiftats genom överlåtelse av upplagspantbevis eller upplagsbevis, varom stadgas i lagen om upplagshus och upplagsbevis, eller upplåtits i varor liggande å allmän våg eller satta i förvar hos tredje man, vilken förbundit sig att hålla dem eller deras värde riksbanken tillhanda, för så vitt den, som utfärdat beviset eller åtagit sig förbindelsen, provas därför vederhäftig;

d) beviljande på högst tolv månader av kredit i checkräkning mot pant av svenska statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stads-

hypotekskassas obligationer eller, intill ett belopp av femton miljoner kronor, mot annan säkerhet.

18 §.

Från de under riksbankens förvaltning ställda särskilda fonder äger riksbanken att driva utlåning enligt därför meddelade föreskrifter.

19 §.

Riksbanken äger att såväl vid huvudkontoret som vid avdelningskontoren
a) på checkräkning utan räntegottgörelse mottaga penningar att återbetalas vid anfordran samt

b) på depositionsräkning utan räntegottgörelse mottaga penningar att återbetalas vid anfordran eller å tid, som vid insättningen bestämmes, skolande bevis över sålunda insatta penningar ställas till viss man.

Dock må fullmäktige medgiva, att firmor, som hava växeldiskontering i riksbanken och ej själva driva bankrörelse, erhålla räntegottgörelse å medel, innestående å checkräkning.

Dessutom må fullmäktige, där omständigheterna sådant påkalla, medgiva räntegottgörelse å medel, innestående å depositionsräkning.

I sammanhang med inlåningsrörelsen må riksbanken vidtaga de anordningar, som kunna finnas erforderliga för underlättande av betalningsutjämnning (clearing).

20 §.

Riksbanken är pliktig att utan räntegottgörelse för statsverkets räkning mottaga penningar och att av statsverkets tillgodohavande verkställa utbetalningar enligt härom meddelade föreskrifter.

21 §.

Riksbanken är pliktig att såväl vid huvudkontoret som avdelningskontoren, utan avgift, mot inbetalning av penningar tillhandahålla växel på Sveriges riksbank i Stockholm, betalbar vid uppvisandet, samt äger att vid varje kontor mottaga penningar för utbetalning å annan ort.

22 §.

Riksbanken äger att driva inkassorörelse.

23 §.

Angående riksbankens skyldighet i fråga om växling och inlösen av mynt är särskilt stadgat.

24 §.

Riksbanken äger att till förvar emottaga guld och silver, myntat eller i plants, ävensom obligationer, aktier och andra värdepapper samt gods under försegling, åliggande det riksbanken att vid huvudkontoret i öppet förvar emottaga värdepapper, som för sådant ändamål överlämnas från statens myndigheter eller som nedsättas i riksbanken på grund av särskilt stadgande angående sådan nedsättning.

25 §.

Riksbanken äger förvärva sådana fastigheter, som äro avsedda för inrymmande av riksbankens kontor samt för tryckerirörelsen och papperstillverkningen.

Därjämte må riksbanken, till skyddande av fordran, å offentlig auktion eller fondbörs inköpa egendom, som är för fordringen utmätt eller pantsatt, så ock såsom betalning för fordran övertaga för fordringen pantsatt eller annan egendom, dock skall sådan egendom åter avyttras, när så prövas lämpligt och, i varje fall, när det kan ske utan förlust.

V KAP.

Om räkenskapernas avslutande och offentliggörande.

26 §.

Vid varje kalenderårs slut skall fullständigt bokslut upprättas.

Riksbankens fasta egendom, dess inventarier samt mynt- och medaljsamling skola bokföras inom linjen.

27 §.

Omedelbart efter varje månads slut skall upprättas en översikt, utvisande under särskilda rubriker riksbankens tillgångar och skulder. Denna översikt skall därefter ofördröjligen tryckas och med allmänna tidningarna utdelas.

Därjämte skall för den sjunde, femtonde, tjugutredje och sista dagen i varje månad eller, om sådan dag infaller på söndag eller helgdag, för nästföregående söckendag upprättas och i allmänna tidningarna införas uppgift om riksbankens metalliska kassa och i 10 § omnämnda tillgångar, utelöpande sedlar samt obegagnade sedelutgivningsrätt.

VI KAP.

Om riksbankens styrelse och förvaltning.

28 §.

Riksbanken förvaltas enligt § 72 regeringsformen av sju fullmäktige. Av dessa förordnar Konungen en fullmäktig jämte en suppleant; de övriga sex jämte tre suppleanter väljas av riksdagen. Den av Konungen förordnade ordinarie ledamoten skall vara fullmäktiges ordförande men må ej utöva annan befattning inom riksbankens styrelse.

På sätt i § 71 riksdagsordningen föreskrives, välja fullmäktige själva bland sig en vice ordförande att föra ordet, när hinder för ordföranden inträffar.

Fullmäktige utse inom sig en förste deputerad att vara chef för riksbanken samt inom eller utom sig en suppleant för honom att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträffande förfall träda i hans ställe.

29 §.

Fullmäktiges ordförande åtnjuter av riksbankens medel årligt arvode till belopp, motsvarande vad envar av de övriga fullmäktige i denna sin egenskap äger att uppbära enligt avlöningsstat, fastställd av riksdagen, samt därutöver ettusenfemhundra kronor för år räknat.

30 §.

Ledamot av statsrådet eller fullmäktig i riksgäldskontoret må ej vara fullmäktig i riksbanken eller av fullmäktige utsedd suppleant för förste deputeraden.

31 §.

Fullmäktig i riksbanken må ej den vara, som icke är svensk medborgare; ej den, som står under förmynderskap eller som är i konkurstillstånd; ej den, som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning; ej den, som genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmåles; ej heller den, som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan.

Fullmäktig må ej vara ledamot av styrelse i annan inhemsk bank än sparbank eller postsparbanken och ej heller i annan utländsk bank än banken för internationell betalningsutjämnning (*Banque des Règlements Internationaux*).

Vad i denna paragraf stadgas om fullmäktig gäller även den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden.

32 §.

Fullmäktige kunna ej i och för sin befattning med riksbanken emottaga föreskrifter av någon annan än riksdagen och dess bankoutskott i de fall nämnda utskott äger att sådana å riksdagens vägnar meddela; och äro fullmäktige för sina åtgärder i denna egenskap riksdagen eller dess bankoutskott och revisorer allena redo skyldiga.

I fråga om ansvarsfrihet för fullmäktige beslutar riksdagen.

Om ansvarighet för fullmäktig och för den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden är särskilt stadgat.

33 §.

Har Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken eller, där Konungen eljest så prövat nödigt, förordnat ombud att med fullmäktige i något särskilt ärende förhandla, må fullmäktige med Konungens ombud överlägga, men är det fullmäktige förbjudet att i ombudets närvaro fatta beslut.

34 §.

Styrelse vid avdelningskontoren utses av fullmäktige enligt föreskrifter, som riksdagen äger att meddela.

35 §.

Fullmäktig i riksbanken, den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden, ledamot av styrelse vid avdelningskontor samt tjänsteman i riksbanken må icke såsom kommissionär taga befattning med växeldiskontering eller med anskaffande av lån eller annan kredit i riksbanken.

36 §.

Följande ärenden i riksbanken skola hållas hemliga: kreditärenden och sådana ärenden, som omförmålas i 14, 15 och 16 §§ av denna lag ävensom andra ärenden, som röra kunders förhållanden till riksbanken; ärenden av penningpolitisk natur, beträffande vilka fullmäktige finna, att deras offentliggörande kunde medföra skada för riksbanken; frågor om tillverkning och kontroll av banksedlar samt om vården av riksbankens behållningar.

Överläggningar och beslut i sådana frågor skola upptagas i särskilt protokoll, vars innehåll ej må yppas förrän femtio år efter protokollets datum, där ej riksdagens bankoutskott, dess revisorer eller fullmäktige i riksbanken anse sådant tidigare kunna ske utan skada för riksbanken.

37 §.

Fullmäktige i riksbanken, den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden, ledamöter av avdelningskontorens styrelser samt alla vid riksbanken anställda tjänstemän skola dolt och förtegat hålla vad enligt denna lag skall hållas hemligt.

Utan hinder härav äga fullmäktige lämna bank- och fondinspektionen upplysningar om sådana förhållanden rörande riksbankens förvaltning, som fullmäktige finna vara av betydelse för bank- och fondinspektionens ämbetsutövning.

38 §.

Efter varje års slut skola fullmäktige till riksdagens bankoutskott avgiva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning. Denna berättelse skall till trycket befordras och hållas för allmänheten tillgänglig.

Härförutom hava fullmäktige att till riksdagens revisorer över statsverket, riksbanken och riksgäldskontoret avgiva berättelse i oförmälda hänseenden.

Den berättelse angående verkställd granskning av riksbanken i dess helhet, som jämlikt gällande instruktion för varje år av riksdagens revisorer avgives, skall på fullmäktiges föranstaltande tryckas, offentliggöras och till riksdagen överlämnas jämte de yttranden och förklaringar, till vilka densamma kan ge anledning.

39 §.

De föreskrifter, som utöver denna lag erfordras angående riksbankens förvaltning, meddelas av riksdagen i särskilt reglemente.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1935.

Å Fullmäktiges vägnar:

ADOLF AF JOCHNICK.

Carl Törneblad.

Stockholm den 15 mars 1934.

Bilaga D.

Till Riksdagens Bankoutskott.

I utlåtande nr 18 har bankoutskottet vid 1933 års riksdag framhållit behovet av en formell revision av reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning. Utskottet har förutsatt, att frågan om en sådan revision gjordes till föremål för övervägande genom fullmäktiges i riksbanken försorg samt att förslag i ämnet utarbetades och förelades utskottet, så snart sådant lämpligen kunde ske. Jämväl frågan om en överarbetning av lagen för Sveriges riksbank och av de för fullmäktige i riksbanken med flera gällande ansvarighetslagarna har utskottet ansett vara förtjänt av övervägande.

Med särskild skrivelse till utskottet denna dag överlämna fullmäktige förslag till ny lag för Sveriges riksbank. I samma skrivelse meddela fullmäktige, att fullmäktige beträffande ansvarighetslagarna avstått från att nu framlägga förslag till ändring men komma att senare upptaga denna fråga till behandling, så att proposition i ämnet torde kunna föreläggas 1935 års riksdag.

Härmed få fullmäktige överlämna förslag till reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning.

Vad beträffar principerna för den allmänna uppställningen av förslaget till reglemente, få fullmäktige erinra, att utskottet såsom direktiv för revisionen av reglementet angivit, att ur reglementet, där ej särskilda skäl annat föranledde, de stadganden borde utmönstras, som blott utgjorde en återupprepning av föreskrifter, vilka finnas meddelade i grundlagen eller i riksbankslagen.

Även enligt fullmäktiges mening bör reglementet innehålla endast sådana föreskrifter angående riksbankens förvaltning, som erfordras utöver lagbestämmelserna. Detta utesluter naturligtvis icke, att i undantagsfall, när så för överskådlighetens och tydlighetens skull är nödvändigt, lagbestämmelserna återgivas i reglementet.

Utom vissa lagbestämmelser hava fullmäktige ur reglementet uteslutit en mångfald andra föreskrifter. En del av dessa hava uteslutits, när de endast giva uttryck för vad som självfallet innefattas i fullmäktiges åliggande att omhändervärd förvaltningen av riksbanken. Ett stort antal andra bestämmelser hava utelämnats, när desamma enligt fullmäktiges mening äro att hänföra till de föreskrifter rörande göromålen handläggning, vilka det, framför allt av praktiska skäl, närmast torde ankomma på fullmäktige att utfärda. Dylika bestämmelser, exempelvis beträffande sättet för insättning och uttag å giroräkning och kreditiv, presterandet av vederhäftighetsbetyg, avse såsom regel detaljer av förvaltningen, där tillvägagångssättet bestämmes, enligt vad som är bankmässigt eller icke, och där således förfaringsättet torde vara givet utan särskild lag- eller reglementsbestämmelse härom.

Antalet paragrafer i reglementet har minskats från sjuttiofyra till fyrtiotvå.

De olika paragraferna i förslaget till reglemente hava ordnats systematiskt. I vissa fall överensstämmer den nya ordningen icke med den nuvarande.

Förutom den förra revision, som verkställts enligt ovan angivna riktlinjer, innebär förslaget vissa sakliga ändringar och tillägg, som beröras i följande specialmotivering.

Specialmotivering.

§ 1. Första stycket av denna paragraf motsvaras av 39 § i förslaget till riksbankslag.

Inom avd. I äro sammanförda föreskrifter, som komplettera bestämmelserna i III och IV kapitlen i lagförslaget.

§ 2. Mom. 1, 2 och 4 av denna paragraf innefattas i nuvarande § 11 mom. 1—2 samt 4—5.

Mom. 3 av denna paragraf motsvaras av nuvarande § 4.

Den förändrade lydelsen av mom. 2 och 3 torde icke behöva särskilt motiveras.

Genom den ändrade lydelsen av mom. 4 avses att lämna fullmäktige uttryckligt medgivande att utbetala ersättning för helt förstörda sedlar. Utbetalning av sådana ersättning hava fullmäktige medgivit, när tillfredsställande utredning angående förlusten presterats.

De kungörelser, som omförmälas i mom. 4 av nuvarande § 11, sakna numera praktisk betydelse. De bestämmelser beträffande inlösen av bristfälliga sedlar, som tillämpas, finnas införda i tjänstgöringsstadgarna för sedelkontoret.

Mom. 3 och 6 av nuvarande § 11 hava uteslutits såsom ej erforderliga.

§ 3. Denna paragraf, som är ny, svarar mot 12 § i förslaget till riksbanks-lag. Sistnämnda bestämmelse innebär den ändring i förhållande till vad nu är stadgat, att riksdagen skulle erhålla frihet att bestämma avdelningskontorens antal och förläggningssort.

§ 4. Denna paragraf motsvarar mom. 8 av nuvarande § 7.

§ 5. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 7 mom. 1—2 och § 13. Ändringarna äro endast redaktionella.

§ 6. Denna paragraf motsvarar mom. 2 av nuvarande § 21.

Ur första stycket har utslutits det självklara medgivandet, att medansvariga äga att tillhöra annat lånedistrikt än kunden.

Vidare har genom ändring av första styckets lydelse fullmäktige beretts möjlighet att medgiva avvikelser från den generella principen angående iakttagande av distriktsindelning.

§ 7. De två första styckena av denna paragraf motsvara andra stycket av nuvarande 25 § i lagen. (Jämför även sista stycket av nuvarande 13 § i lagen.)

Återstoden av paragrafen motsvarar nuvarande § 27 i reglementet. Nuvarande mom. 4 av sistnämnda paragraf har uteslutits. Däri berörda förhållanden torde det lämpligen böra ankomma på fullmäktige att reglera.

De i övrigt vidtagna ändringarna äro redaktionella.

§ 8. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 28.

§ 9. Denna paragraf ersätter de två sista styckena av mom. 2 av nuvarande § 30.

Mom. 1 har uteslutits, då däri intagna bestämmelser numera ej torde vara erforderliga.

Bestämmelsen i första stycket av mom. 2, varigenom däri omförmäلت förbud utvidgas att gälla även för tjänstemännen, har överflyttats till riksbanks-lagen (35 §).

Bestämmelsen i sista stycket angående bestraffning av tjänsteman, som felar i förevarande avseende, har uteslutits i anledning av den föreslagna ändringen av de allmänna bestraffningsbestämmelserna (§ 40).

§ 10. Denna paragraf innefattas i nuvarande § 29.

Första stycket av mom. 1 samt mom. 2 av sistnämnda paragraf hava uteslutits. Det torde vara praktiskt, att det överlåtes åt fullmäktige att i fall av behov utfärda föreskrifter rörande ifrågavarande förhållanden.

Andra stycket av mom. 1 har omredigerats.

§ 11. Denna paragraf omfattar såväl nuvarande § 31 som mom. 4 av nuvarande § 26.

Föreskriften i nuvarande § 31, att räntan kan vara olika vid huvudkontoret och avdelningskontoren, har uteslutits.

Den föreslagna föreskriften, att fullmäktige äga att medgiva befrielse från

avgift för kredit i checkräkning, sammanhänger med ifrågasatt omläggning av formen för viss kreditgivning till affärsbankerna.

Under normala förhållanden bruka sistnämnda banker för att skaffa sig tillfällig kassaförstärkning upptaga kredit i riksbanken i form av lån med en uppsägningstid av åtta dagar. Om bankerna i stället begagnade sig av kredit i checkräkning, vartill möjlighet skulle öppnas genom i sådant syfte föreslagen ändring av riksbankslagen (17 § i förslaget), kunde detta bereda riksbanken avsevärd lättnad vid handläggningen av ifrågavarande göromål. En dylik omläggning till ny kreditform kunde befrämjas, om fullmäktige erhöle rätt att medgiva befrielse från den särskilda räkningsavgiften. Det må erinras, att räntan för lån och för kreditiv är enahanda, när säkerheten är av samma beskaffenhet.

§§ 12—13. § 12 motsvarar nuvarande § 33.

§ 13 motsvarar nuvarande § 34.

§ 14. Denna paragraf är avsedd att ersätta nuvarande § 20.

I sistnämnda paragraf intagna bestämmelser avse dels förvaringsbevisens innehåll, dels beräkningen av förvaringsavgifterna, dels medgivande för fullmäktige att utfärda ytterligare föreskrifter, dels slutligen rätt för fullmäktige att i särskilda fall medgiva avvikelse från vad i paragrafen stadgas. Samtliga dessa bestämmelser med undantag för den, som inrymmer rätt för fullmäktige att medgiva befrielse från förvaringsavgift, synes vara av den beskaffenhet, att de böra regleras genom föreskrifter av fullmäktige, vilka vid utfärdandet av dessa hava att taga vederbörlig hänsyn till vad som är bankmässigt eller icke, riksbankens kostnader för ifrågavarande rörelse m. m.

I § 50 mom. 5 reglementet finnes infört ett medgivande för fullmäktige att utan avgift mottaga i förvar däri omförmälda handlingar. Denna föreskrift, vilken systematiskt sett är att hänföra till nu förevarande paragraf, synes kunna utgå på grund av den generella lydelse, som fullmäktige föreslå för den sistnämnda.

§ 15. §§ 15 och 42 äro avsedda att ersätta nuvarande §§ 73—74. § 15 avser driften vid sedeltryckeriet och pappersbruket och § 42 den personal, som är anställd vid nämnda inrättningar.

För sedeltryckeriet gäller för närvarande av bankoutskottet den 20 maj 1920 fastställd instruktion och arbetsordning med däri senare vidtagna ändringar.

Beträffande pappersbruket fastställdes instruktion och arbetsordning den 20 februari 1917 för bruksförvaltaren och övriga tjänstemän därstädes. De i nuvarande §§ 73—74 intagna bestämmelserna återfinnas i nämnda instruktion och arbetsordning.

Förflyttning av sedeltryckeriet till särskild fastighet, vilken förflyttning beräknas kunna äga rum under loppet av år 1935, torde komma att påkalla ändringar av bestämmelserna för såväl tryckeriet som pappersbruket. Fullmäktige hava för avsikt att till 1935 års bankoutskott, då förhållandena rörande det nya tryckeriet kunna bättre överblickas, inkomma med redogörelse för de ändringar och de åtgärder i övrigt, som kunna finnas erforderliga. Därvid torde man, enligt fullmäktiges mening, böra utgå ifrån, att tryckeriet och bruket böra inordnas i organisationen, så att de på samma sätt som övriga avdelningar sortera direkt under fullmäktige. I sådant fall böra givetvis erforderliga instruktioner och arbetsordningar utfärdas av fullmäktige.

Tills vidare synes emellertid andra bestämmelser i reglementet beträffande sedeltryckeriet och pappersbruket ej erforderliga än de i §§ 15 och 42 föreslagna.

§ 16. Denna paragraf omfattar följande delar av nuvarande § 35: andra och tredje styckena av mom. 1, mom. 3, mom. 5—6 samt mom. 7.

Första stycket av mom. 1 i sistnämnda paragraf har uteslutits. Den däri intagna bestämmelsen finnes redan nu införd i riksbankslagen och återfinnes i 28 § i förslaget till lag. Till sistnämnda paragraf i lagförslaget har flyttats mom. 2 i nuvarande § 35 i reglementet. I detta moment liksom i första stycket av mom. 1 återgives en grundlagsbestämmelse, vilken torde böra hava sin plats i lagen och icke i reglementet.

Mom. 4 av nuvarande § 35 har flyttats till § 17 i detta förslag av skäl, som omförmälas under samma paragraf.

I skrivelse till bankoutskottet vid 1933 års riksdag med förslag till vissa ändringar bland annat av reglementet hemställde fullmäktige, dock med reservation av tre ledamöter, om sådan ändring av reglementet, att de två andre deputerade skulle kunna utses såväl inom som utom fullmäktige. I anledning av detta förslag uttalade bankoutskottet, att utskottet visserligen icke underskattade betydelsen av de skäl, som majoriteten inom fullmäktige anfört till stöd för ifrågavarande förslag, men att utskottet för sin del funne lämpligt, att man, innan frågan om en ändring i förevarande hänseende upptoges till avgörande, avvaktade någon tids erfarenhet om verkningarna av den omläggning i riksbanksledningens organisation, som inrättandet av befattningen såsom vice riksbankschef innebure.

Under inemot ett år har befattningen såsom vice riksbankschef varit tillsatt. Samarbetet inom direktionen har under denna tid liksom tidigare mellan deputerade varit mycket gott, och några erfarenheter, härrörande av direktionens organisation, kunna icke åberopas till stöd för den av fullmäktiges majoritet 1933 föreslagna anordningen. Detta hade fullmäktige heller icke väntat och det så mycket mindre som någon omedelbar förändring vad beträffar direktionsledamöterna icke åsyftades. Av fullmäktige hava emellertid ordföranden samt herrar Rooth, Björnsson och Nilsson härigenom velat framhålla såsom sin åsikt, att genom det förslag, som av fullmäktiges majoritet i fjol framlades, skulle skapas ramen för en principiellt lämpligare organisation än den nuvarande. Till motivering av denna åsikt torde få hänvisas till vad år 1933 anfördes till stöd för förslaget.

Med hänsyn till bankoutskottets ståndpunkt år 1933 och att därefter endast ett år förflutit, har fullmäktiges majoritet emellertid icke velat nu förnya sitt förslag i ämnet.

§ 17. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 37.

Till paragrafen har, med viss redaktionell ändring, såsom ett andra stycke överflyttats mom. 4 i nuvarande § 35. De åligganden, tillsyn över pappersbruket samt föredragning av bruket rörande ärenden, som jämlikt det nya andra stycket må uppdragas åt en särskild fullmäktig, skulle eljest åvila direktionen enligt bestämmelserna i första stycket.

§ 18. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 38.

Bestämmelsen i nuvarande första stycket angående deltagande i sammanträden med fullmäktige i riksgäldskontoret har utbrutits och tillagts paragrafen såsom mom. 4.

§ 19. Denna paragraf innehåller bestämmelser, som återfinnas i nuvarande §§ 41, 44 och 46 mom. 2.

För närvarande gäller, att fullmäktige skola själva verkställa de inventeringar och besiktningar, som omförmälas i § 41. Dessa avse bland annat riksbankens tillgångar av guld och sedlar i stora förvaringsvalvet vid huvudkontoret, depositarörelsens värdehandlingar samt säkerhetshandlingarna för lånerörelsen vid huvudkontoret. Det har ansetts lämpligt, att fullmäktige berättigas att verkställa ifrågavarande inventeringar genom särskilt utsedda tjänstemän. Detta utesluter givetvis icke, att sådan inventering må kunna ske under ledning av en eller flera fullmäktige.

Varje avdelningskontor underkastas för närvarande, förutom årlig inspektion av fullmäktig, varje år en ingående undersökning och inventering av tjänstemän. Fullmäktige hava funnit detta system för övervakande av kontoren vara ändamålsenligt. Den föreslagna ändringen av bestämmelserna avser att kodifiera detsamma samt möjliggöra för fullmäktige att i lämplig utsträckning tillämpa detsamma även för huvudkontorets vidkommande.

Bestämmelser om resekostnads- och traktamentsersättning vid undersökning av avdelningskontor hava sammanförts med avlöningsbestämmelserna för fullmäktige i riksbanken samt ledamöterna i riksbankens direktion. Förslag i ämnet överlämnas till bankoutskottet med särskild skrivelse angående ändring av vissa avlöningsbestämmelser m. m.

§ 20. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 47 samt § 46 mom. 1 st. 3. Den sistnämnda bestämmelsen avser för närvarande endast Tumba bruk, men har utvidgats att gälla riksbankens samtliga för rörelsen avsedda byggnader.

§ 21. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 45.

Bestämmelsen i sista stycket av mom. 1, vilken torde sakna praktisk betydelse, har uteslutits.

§ 22. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 42.

Såsom ny bestämmelse har föreslagits en föreskrift angående rätt för fullmäktige att bevilja ackord eller eftergift åt sådan riksbankens gäldenär, vilken vid försök till utmätning befunnits sakna utmättningsbar tillgång. Fullmäktige anse, att med stöd av ett dylikt medgivande indrivningsärenden av ringa vikt torde kunna avvecklas på ett mera praktiskt och, eventuellt, för riksbanken mera fördelaktigt sätt än nu är fallet.

För närvarande måste förfaringssättet bliva, antingen att gäldenären försättes i konkurs, varvid riksbanken kan få vidkännas kostnaden härför, eller att ärendet underställes bankoutskottet för att avgöras av riksdagen. Därjämte gäller, att fullmäktige hava rätt att biträda en allmän ackordsuppgörelse mellan gäldenären och hans fordringsägare. Detta medgivande blir dock sällan tillämpligt beträffande de fordringar å mindre belopp, i regel på grund av avbetalningslån, varom såsom regel är fråga.

På grund av den föreslagna bestämmelsen om utmätningförsök bleve det alltid ådagalagt, att gäldenären saknade tillgångar, som kunde användas för skuldens gäldande, och gäldenärens möjligheter att uppbringa för ackord erforderliga medel bleve måhända större, om han kunde träffa uppgörelse med fullmäktige och således befriades från det offentliggörande, som bleve en följd av riksdagens behandling av ärendet.

I reglementet saknas bestämmelser angående rätt för fullmäktige att medgiva nedsättning av räntan för sådant lån, som utgivits med fast ränta. Detta spörsmål erhöll aktualitet i samband med den senaste nedsättningen av räntan för avbetalningslån (från 5 till 4 procent). Det ifrågasattes då inom fullmäktige, huruvida en sådan nedsättning av räntan å redan beviljade avbetalningslån kunde anses såsom en eftergift från riksbankens sida av den beskaffenhet, att den borde underställas bankoutskottet.

Numera äro förbindelserna för avbetalningslån liksom samtliga övriga låneförbindelser försedda med klausul, att räntan skall vara rörlig. Särskild reglementsbestämmelse angående rätt för fullmäktige att bevilja dylik eftergift synes därför icke erforderlig. Fullmäktige hava emellertid i detta sammanhang velat framhålla, att enligt fullmäktiges mening bestämmelserna i förevarande paragraf icke utgöra hinder mot en nedsättning av räntan å de avbetalningslån, som utgivits med fast ränta, för så vitt en dylik nedsättning av särskilda skäl finnes önskvärd.

§ 23. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 49.

§ 24. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 40 mom. 4, § 50 mom. 1, 2 a) och c), 4 samt sista stycket av mom. 5.

Mom. 2 b) har uteslutits, enär föreskrifterna däri icke vidare äro tillämpliga. I sådant fall, då överläggning med fullmäktige i riksgäldskontoret kan vara påkallad rörande fastighetsfrågor, gatuärenden etc., komma fullmäktige givetvis att tillse, att sådan överläggning äger rum.

Mom. 3 har flyttats till § 18 i förslaget. Beträffande första stycket av mom. 5 hänvisas till vad ovan anføres under § 14.

§ 25. Denna paragraf motsvarar nuvarande §§ 51 och 56.

Bestämmelsen i mom. 4 angående semester å sammanlagt högst »en månad» har i enlighet med vad numera allmänt tillämpas ändrats att avse »30 dagar». Första stycket av detta moment har omredigerats.

Bestämmelserna i nuvarande § 56, som ersättas av mom. 5 första och sista styckena, hava även omredigerats.

§ 26. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 54. Såsom mom. 3 hava införts bestämmelser, svarande mot föreskrifterna för fullmäktige i nuvarande § 38 mom. 3 (i förslaget § 18 mom. 3).

§ 27. Mom. 1 av denna paragraf motsvarar nuvarande §§ 52 och 53.

Den i mom. 2 införda hänvisningen finnes för närvarande i § 34 riksbankslagen. Det har ansetts lämpligt att hänföra densamma till reglementet, varför den uteslutits ur förslaget till ny lag.

C. Om tjänstemännen vid huvudkontoret och avdelningskontoren.

Med »tjänstemän» förstås liksom i avlöningsreglementet samtliga ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, oavsett vilken lönegrad de tillhöra. Sålunda innefattas i »tjänstemän» såväl de ordinarie tjänstemän, vilka tillsättas genom förordnande (exempel: verkställande styrelseledamöter vid avdelningskontoren) som dylika tjänstemän, vilka tillsättas genom fullmakt eller konstitutional.

§ 28. Mom. 1 av denna paragraf motsvarar nuvarande § 59 båda momenten.

Mom. 2 motsvarar nuvarande § 60 mom. 2.

Mom. 3 motsvarar nuvarande § 61 mom. 4.

Mom. 4 motsvarar nuvarande § 62.

I denna paragraf hava sammanförts de för närvarande åtskilda bestämmelser, vilka hava avseende å antalet ordinarie tjänster. Härvid har dock uteslutits mom. 1 av § 60, enär den däri intagna bestämmelsen ej torde vara erforderlig.

Den föreslagna lydelsen av mom. 1 innebär viss ändring. Förslaget utgår ifrån, att den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen skall erhålla sådan ändrad uppställning, att de däri upptagna tjänsterna ej vidare fördelas på de fyra olika grupperna: huvudkontoret, avdelningskontoret i Göteborg, avdelningskontoret i Malmö och övriga avdelningskontor. De skulle i stället, med fördelning på de olika lönegraderna, sammanföras i en gemensam grupp, avseende banken såsom en enhet. Förslag härom komma fullmäktige att framlägga i förenämnda särskilda skrivelse till bankoutskottet angående vissa ändringar av avlöningsreglementet m. m. I överensstämmelse med en sådan ändring av tjänsteförteckningen föreskrives i det föreslagna första momentet, att fullmäktige skola äga att fördela samtliga tjänster mellan samtliga kontor och icke blott, såsom för närvarande gäller, tjänsterna vid de mindre avdelningskontoren mellan dessa kontor.

Enligt nuvarande § 61 mom. 4 gäller, att när till verkställande styrelseledamot förordnas någon av riksbankens ordinarie tjänstemän, dennes tjänst skall i vanlig ordning tillsättas. Förordnande som verkställande styrelseleda-

mot kan av fullmäktige när som helst återkallas, varvid ifrågavarande styrelseledamot har att återgå till sin förutvarande tjänst i riksbanken. Härvid kan inträffa, att antalet ordinarie tjänstemän tillfälligt ökas utöver i tjänsteförteckningen angivet antal. Fullmäktige anse, att medgivande till dylik tillfällig ökning bör lämnas i reglementet och föreslå därför, att mom. 3 må erhålla den lydelse, som framgår av ovanstående förslag. Detsamma överensstämmer principiellt med vad som föreskrives i kommunikationsverkens avlöningsreglemente rörande tjänsteman, som förordnas till distriktschef vid statens järnvägar (14 §).

Förslaget till mom. 3 utgår vidare ifrån, att ordinarie tjänsteman kan komma att utses förutom till verkställande styrelseledamot till direktionsledamot (deputerad eller vice riksbankschef), föreståndare för direktionsavdelning och kontrollant vid sedeltryckeriet.

Beträffande tjänst såsom »föreståndare för direktionsavdelning» få fullmäktige hänvisa till förenämnda skrivelse angående vissa ändringar av avlöningsreglementet m. m. I denna skrivelse hemställa fullmäktige bland annat, att de nuvarande tjänsterna såsom föreståndare för fullmäktiges expedition, statistiska avdelningen, kreditavdelningen och valutaavdelningen, vilka samtliga tillsättas genom fullmakt eller konstitutorial, skola ersättas av fyra tjänster, vilka tillsättas genom förordnande. Beträffande motiveringen härför få fullmäktige återopa nämnda skrivelse. Ifrågavarande föreståndaretjänster skulle således komma att erhålla samma karaktär som tjänst såsom verkställande styrelseledamot.

Vad slutligen beträffar kontrollanttjänsten å sedeltryckeriet, avses härmed en tjänst över stat, som inrättades redan år 1919. Fullmäktige, som hava för avsikt att år 1935 inkomma till bankoutskottet med förslag till ordnande av kontrollen vid det nya sedeltryckeriet, komma då att föreslå, att nämnda tjänst föres å ordinarie stat. Den är således ej av tillfällig karaktär.

Enligt fullmäktiges mening äro samtliga i mom. 3 omförmälda uppdrag och förordnanden av så varaktig beskaffenhet, att den på grund av dylikt uppdrag eller förordnande ledigblivna tjänsten torde böra tillsättas i vanlig ordning. Enahanda bestämmelser i de avseenden, som beröras i mom. 3, synas därför böra regleras de förhållanden, som inträda, när ordinarie tjänsteman utses till direktionsledamot etc., och när han utses till verkställande styrelseledamot ävensom när dylikt uppdrag eller förordnande upphör.

§ 29. Första stycket av denna paragraf bör jämföras med nuvarande § 60 mom. 3 st. 1 samt första punkten av nuvarande § 63.

Andra stycket motsvarar nuvarande § 60 mom. 1 st. 2.

Förslaget till första stycket innebär den sakliga ändring, att fullmäktige skola tillsätta alla ordinarie tjänster i riksbanken. För närvarande gäller, att »vaktpersonal» vid avdelningskontor skall anställas av kontorets styrelse, medan övriga tjänster skola tillsättas av fullmäktige.

§ 30. Denna paragraf motsvarar § 61 mom. 1—2.

Förslaget till mom. 1 innebär vissa sakliga ändringar. Enligt detsamma skall ordinarie tjänst inom 1—30 lönegraderna (således ej tjänst såsom föreståndare för direktionsavdelning och såsom verkställande styrelseledamot) alltid kungöras ledig till ansökan. Beträffande tjänst i lägre grad än den 16:e må dock kungörandet kunna inskränkas till anslag inom riksbankens samtliga kontor. För närvarande saknas föreskrifter angående dylikt kungörande beträffande tjänst, avsedd för vaktpersonalen. Vidare har i förslaget i överensstämmelse med vad som gäller för riksgäldskontoret ansökningstiden begränsats till minst fjorton dagar.

§ 31. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 65.

Lönenämnden för riksdagens verk föreslog år 1926 sådan ändring av sist-

nämnda paragraf, att kompetensvillkoren skulle avse befordringen till ordinarie tjänst och icke anställningen såsom extra ordinarie tjänsteman.

I yttrande över förslaget anförde fullmäktige bland annat, att det på grund därav, att kompetensvillkoren varit knutna vid anställningen såsom extra ordinarie tjänsteman, varit möjligt för fullmäktige att efter antagandet till extra ordinarie tjänsteman av en person, som måhända ej uppfyllde högre formella kompetenskrav men som eljest ansetts lämpa sig för riksbankens tjänst, under tjänstgöringen iakttaga hans duglighet och anlag, varigenom på sådant sätt småningom erhållits en allt säkrare grundval för bedömande av lämpligheten av att genom befordran till ordinarie för framtiden fästa honom vid banken.

I särskilt uttalande anförde en av fullmäktige, deputeraden Norberg, bland annat, att anknytningen av kompetensvillkoren vid befordringen till ordinarie tjänst torde vara det vanliga inom statsförvaltningen och därför syntes böra gälla även för riksbanken. Han framhöll samtidigt, att fullmäktige borde vara oförhindrade att till ledigbliven tjänst antaga lämplig person, även om denne icke skulle hava uppfyllt föreskrivna kompetensvillkor.

I lönenämndens förenämnda förslag till ändring av nuvarande § 65 ingick bland annat en bestämmelse av följande lydelse:

»Det är emellertid fullmäktige obetaget att, i undantagsfall och då särskilda förhållanden därtill föranleda, till ledigbliven tjänst även antaga person, som på annat sätt ådagalagt för tjänstens uppehållande erforderliga kunskaper.»

Härigenom bereddes fullmäktige viss frihet att avvika från bestämmelserna om viss kompetens, men på grund av bestämmelsens lydelse måste denna frihet anses hava varit mycket snävt begränsad.

Det förslag till nya bestämmelser i ämnet, varom fullmäktige nu enat sig, bygger på principen, att fullmäktige skola äga frihet att till ordinarie tjänst i vilken grad som helst befordra sökande, som är den för tjänsten mest skickliga och passande, även om han icke uppfyller de föreskrivna kompetensvillkoren. I enlighet härmed föreslås ett vidsträckt medgivande för fullmäktige att befordra tjänsteman, som ej innehar föreskriven kompetens. Detta skulle fullmäktige nämligen kunna göra, »då omständigheterna därtill föranleda».

Om denna uppfattning kommer till uttryck på det sätt, fullmäktige föreslagit, anse fullmäktige hinder icke böra möta mot att riksbankens bestämmelser i ifrågavarande avseende erhålla samma uppställning som motsvarande bestämmelser för riksgäldskontoret, d. v. s. att kompetensvillkoren anknytas till befordringen till ordinarie tjänsteman. Kompetensvillkoren bliva då ett praktiskt stöd för en lämplig indelning av tjänstemännen men icke ett hinder för befordran av den mest lämplige. För tjänst i lägre lönegrad bör givetvis ej fordras lika hög kompetens som för högre tjänst. Om olika kompetens fastställas för skilda kategorier av tjänstemän, blir det möjligt att anpassa kompetensvillkoren till beskaffenheten av göromålen i de olika lönegraderna.

Vad beträffar kompetensvillkoren för befordran till tjänst i någon av 16:e —30:e lönegraderna hava fullmäktige utvidgat motsvarande bestämmelse i riksgäldskontorets reglemente därhän, att med studentexamen likställas avgångsexamen från statsunderstött eller under skolöverstyrelsens inseeende ställt handelsgymnasium eller motsvarande bildningsanstalt. Vad vidare angår den kompetens, som ett fullständigt avgångsbetyg från 8-klassigt läroverk för kvinnlig ungdom medförande normalskolekompetens anses innebära, finna fullmäktige, i likhet med vad fullmäktige uttalade i förenämnda yttrande år 1926, att sådant avgångsbetyg bör likställas med betyg över undergången realskol-examen.

§ 32. Denna paragraf motsvarar första stycket av nuvarande § 63.

Genom den föreslagna bestämmelsen i andra stycket bringas till uttryck dels

att samtliga ordinarie tjänster inom 1—30 lönegraderna skola kungöras lediga till ansökan och dels att tjänster, som tillsättas genom förordnande (således tjänster såsom föreståndare för direktionssavdelning och verkställande styrelseledamot) ej behöva kungöras lediga.

§ 33. Denna paragraf är ny.

§ 34. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 57.

För närvarande gäller, att fullmäktige äga att verkställa ändringar av tjänstgöringsstadgarna, men att ändringarna skola vid nästkommande riksdag underställas bankoutskottet för prövning och stadfästelse. Såvitt fullmäktige hava sig bekant, torde aldrig hava inträffat, att bankoutskottet vägrat stadfästelse av sådan ändring. Det torde för övrigt icke vara uteslutet, att en vägran att stadfästa en föreskrift, som redan under någon tid varit gällande och enligt vilken göromålens handläggning organiserats, kunde medföra praktiska olägenheter.

Det bör erinras, att tjänstgöringsstadgarna avse interna förvaltningsdetaljer, beträffande vilka fullmäktige icke torde böra befrias från ansvaret.

Tjänstgöringsstadgarna för riksgäldskontoret utfärdas av fullmäktige i riksgäldskontoret och stadfästas icke av bankoutskottet.

§ 35. Denna paragraf motsvarar nuvarande § 58.

§ 36. Denna paragraf motsvaras av nuvarande § 64.

I sak innebär den föreslagna lydelsen den förändringen, att fullmäktige medgivits rätt att uppdraga åt dessa myndigheter att bevilja tjänstledighet inom den tid fullmäktige finna lämplig. Härigenom blir särskild bestämmelse angående semesterledighet, vilken nu är intagen i § 66, överflödig.

Förslaget till förevarande paragraf innebär den ytterligare ändring, att fullmäktige äga uppdraga åt direktionen eller kontorsstyrelse att förordna om uppehållande av ledigbliven tjänst, vilken orsaken än må vara till ledigblivandet. Fullmäktige avse icke att härigenom åstadkomma någon ändring av den praxis angående ledigförklarande av varaktiga förordnanden i högre grader, som numera tillämpas.

§§ 37—39. Dessa paragrafer motsvara nuvarande §§ 68, 69 och 70 resp.

Ändringarna äro redaktionella och föranledda av den nya lagstiftningen rörande förmynderskap och konkurs.

§ 40. Denna paragraf avser att ersätta dels nuvarande §§ 67 och 71, dels senare delen av sista stycket av mom. 2 i § 30. § 67 och nämnda del av § 30 gälla för tjänstemän, icke tillhörande vaktpersonalen, medan § 71 avser sistnämnda personal.

Enligt § 67 gäller, att även om däri omförmäld tjänsteman begått upprepade grövre förseelser, skiljande från tjänsten icke kan ske, förrän fullmäktige för tredje gången besluta bestraffning för honom. Enligt åsyftade bestämmelser i § 30 äga fullmäktige däremot vid förseelse av i paragrafen omförmäld beskaffenhet omedelbart skilja tjänsteman från tjänsten.

För vaktpersonal gäller enligt § 71, att skiljande från tjänsten kan ske av fullmäktige eller av vederbörande kontorsstyrelse redan första gången sådan befattningshavare felar i tjänsten.

Fullmäktige anse denna skillnad mellan bestämmelserna för de två personalkategorierna icke vara motiverad. I detta sammanhang torde för övrigt böra erinras, att vissa befattningshavare tillhörande vaktpersonalen äro placerade i betydligt högre lönegrad än en del av de befattningshavare, som icke tillhöra vaktpersonalen.

Fullmäktiges förslag innebär, att enahanda bestämmelser skola gälla för samtliga tjänstemän, och det har vid uppgörandet av förslag till dessa bestämmelser ansetts lämpligt att ersätta de nuvarande i § 67 omförmälda tre bestraffningsgraderna med två sådana, varvid förutsatts, att i visst fall skil-

jande från tjänsten må kunna ådömas redan första gången tjänsteman gör sig skyldig till svårare fel eller försummelse. Såsom förebild för förslaget ha i sistberörda avseende tjänat bestämmelser för vissa andra verk.

Det torde icke behöva framhållas, att fullmäktige genom förslaget icke åsyfta en ändring av praxis beträffande principerna för straffets utmätande. Förslaget bereder fullmäktige frihet att anpassa bestraffningen till föreliggande omständigheter.

Nedflyttning i lönegrad såsom bestraffning finnes redan nu omnämnd i § 13 avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk. Genom bestämmelsens införande i förevarande reglemente sker således endast ett fullständigande av det sistnämnda.

Redan nu gäller i vissa statens verk, att vederbörande myndighet äger avstänga tjänsteman från tjänstgöring vid tjänstefel av sådan beskaffenhet, att anmälan om åtal sker. En föreskrift härom anse fullmäktige böra finnas även för riksbankens vidkommande.

Förslaget till mom. 4 innebär endast en redaktionell ändring varvid hänsyn bland annat tagits till den för extra ordinarie tjänsteman i avlöningsbestämmelserna för dessa fastställda uppsägningstiden.

§ 41. Mom. 1 och 2 av denna paragraf motsvara nuvarande § 72. Mom. 3 ersätter även nuvarande § 43.

Enär enligt förslaget alla tjänster skola tillsättas av fullmäktige, har bestämmelsen, att beslut av styrelse vid avdelningskontor må kunna överklagas hos bankoutskottet, uteslutits.

§ 42. Beträffande denna paragraf hänvisas till motivering vid § 15.

I den lämnade specialmotiveringen hava i vissa fall berörts motiven för uteslutande ur reglementet av särskilda delar av de paragrafer, som bibehållits. Paragrafer, som uteslutits i sin helhet, innehålla i vissa fall enahanda föreskrifter som riksbankslagen eller hänvisa till denna. I andra fall har, såsom redan antytts i den allmänna motiveringen, uteslutning skett av paragrafer, som innehålla föreskrifter om handläggningen av ärenden av rent bankteknisk natur. Beträffande uteslutandet av följande paragrafer i det nuvarande reglementet torde emellertid särskild motivering vara erforderlig.

§ 9. De allmänna anvisningar, som lämnas i denna paragraf, synas ej erforderliga. Även utan särskild föreskrift härom torde fullmäktige vid den ifrågakommande situationen ej underlåta att vidtaga den åtgärd, som befinnes påkallad. Härvid torde även annan utväg kunna ifrågakomma än de i paragrafen omförmälda.

§ 36. Bestämmelserna i denna paragraf torde icke vara behövliga.

§ 55. Såsom i specialmotiveringen till 38 § i riksbankslagen omförmäles, föreslå fullmäktige, att avdelningskontoren icke vidare skola revideras av särskilda av riksdagen tillsatta revisorer.

Beträffande detta förslag vilja fullmäktige till en början erinra om vissa förhållanden rörande organisationen av dessa kontor.

När de äldsta avdelningskontoren, då kallade länkontor, inrättades år 1823, bestämdes att styrelseledamöterna, en för varje riksstånd, skulle, tillika med suppleanter, tillsättas av rikets ständer på lika sätt som valen av fullmäktige i banken och i riksgäldskontoret. Ledig plats i styrelsen skulle mellan riksdagarna vid förfall för den utsedde suppleanten tillsättas genom val av fullmäktige i banken och i riksgäldskontoret. I styrelsen ägde fullmäktige insätta endast ett ombud, som vid styrelsens sammanträden ägde en röst. Kontoren voro självständiga i förhållande till fullmäktige beträffande förvaltningen. Dock ägde fullmäktige att utfärda erforderliga säkerhets- och ordningsföreskrifter utöver bestämmelserna i reglementet.

I Stockholm omhänderhades viss del av utlåningen till allmänheten av en

från den egentliga banken organisatoriskt sett skild inrättning, bankodiskontverket, i vars styrelse endast visst antal av fullmäktige i banken hade säte. Detta verk reviderades av särskilda av riksdagen utsedda revisorer.

I fråga om lånekontorens revision bestämdes, att rikets ständer skulle välja bland sig på lika sätt som för bankodiskontverkets överseende fyra revisorer, en för vart stånd, samt lika många suppleanter. Revisorernas berättelse skulle av fullmäktige överlämnas till riksdagens revisorer över stats-, banko- och riksgäldsverken.

Fullmäktige ägde att förordna särskilt ombud vid revisionen och voro berättigade att när som helst mellan revisionerna verkställa eller låta verkställa »improvisorisk eftersyn».

Berättelser över rörelsen vid lånekontoren skulle av styrelserna för lånekontoren överlämnas till bankoutskottet.

Vid 1863 års riksdag blev bankodiskontverket förvandlat till en avdelning av banken, benämnd diskontkontoret. Granskning av detta kontors förvaltning och räkenskaper skulle företagas icke av för detta ändamål särskilt utsedda revisorer utan av revisorerna av stats-, banko- och riksgäldsverken. Redan vid 1867 års riksdag återgick man emellertid till den förutvarande ordningen och ny »Instruktion för riksdagens revisorer över diskontkontoret i Stockholm samt lånekontoren i orterna» fastställdes.

Sedan fullmäktige 1872 framhållit, att den dåvarande lånekontorsorganisationen vore ett hinder för enhet och följdriktighet i förvaltningen, överlämnades samma år åt fullmäktige att tillsätta styrelsen vid det nyinrättade kontoret i Luleå och vid 1873 års riksdag att från och med år 1874 tillsätta styrelserna vid de övriga kontoren. Därigenom blevo kontoren i orterna verkliga avdelningskontor av riksbanken under fullmäktiges ledning. Fullmäktige fingo det odelade ansvaret för dessa kontors förvaltning.

Vid 1873 års riksdag beslöts, att särskild revision icke vidare skulle förrättas av låneräkenskaperna vid huvudkontoret genom av riksdagen utsedda revisorer.

Bankoutskottet vid 1874 års riksdag uttalade, att

»iföljd av de under senaste åren vidtagna ändringar i anordningarna beträffande göromålen inom riksbanken, upphörde det så kallade diskontkontoret med 1872 att utgöra en fristående avdelning inom riksbanken och fördenskull har numera den särskilda revisionen av räkenskaperna över lånerörelsen i riksbankens huvudkontor upphört. Dessutom benämnas de förut så kallade 'lånekontoren' i orterna numera 'avdelningskontor'»

Med stöd av denna motivering föreslog utskottet den »instruktion för riksdagens revisorer vid riksbankens avdelningskontor», vilken antogs av riksdagen. Enligt densamma skulle revisionen fortfarande förrättas på enahanda sätt, som gällde, medan de fristående lånekontoren ännu funnos.

Medan särskild revision av bankodiskontverket, senare diskontkontoret, avskaffades, så snart detta »verk» införlivades med riksbanken och upphört att vara fristående, har således särskild revision av avdelningskontoren fortfarande förrättats genom av riksdagen utsedda revisorer, oaktat att även dessa kontor upphört att vara fristående och sedan år 1874 äro införlivade med banken och stå under fullmäktiges förvaltning och ansvar.

Fullmäktige övergå nu till att lämna en kortfattad redogörelse för den interna kontrollen över avdelningskontoren.

Avdelningskontoren äro föremål för en omfattande och mycket ingående granskning. Denna utövas dels med stöd av rapporter, berörande kontorens verksamhet i olika avseenden, dels genom undersökning av kontoren på ort och ställe.

Rapporterna från avdelningskontoren avse dels kreditgivningen, dels

ställningen och kassabehållningen. Vissa rapporter över beviljade krediter avlämnas, så snart dylik kredit beviljats. Sammanfattande redogörelser för kreditgivningen lämnas på bestämda tider. Rapporterna rörande ställningen och kassabehållningen insändas på de i 27 § riksbankslagen omförmälda tiderna.

Utöver nu nämnda rapporter avlämna avdelningskontoren periodvis sammandrag av kontorens förvaltningsutgifter.

Undersökningar på ort och ställe omfatta dels inspektioner av fullmäktig, vice riksbankschefen eller suppleant för fullmäktige, dels särskilda undersökningar och inventeringar, vilka på fullmäktiges uppdrag förrättas av därtill utsedda tjänstemän, minst två för varje kontor. Inspektion sker minst en gång varje år, varvid i första hand granskas kontorens kreditgivning, särskilt till andra än affärsbanker, vården av kassabehållning och inneliggande värdehandlingar, underhållet av fastigheten samt skötseln av kontoret i allmänhet. De särskilda undersökningarna, vilka även äga rum minst en gång varje år, hava karaktären av en fullständig inventering och revision av kontoret. Härvid kontrolleras i alla väsentliga avseenden rörelsen vid kontoret sedan tidpunkten för nästföregående sådan undersökning.

Med hänsyn till nu berörda förhållanden anse fullmäktige, att revisionen av avdelningskontoren genom särskilda av riksdagen utsedda revisorer kan upphöra.

Fullmäktige vilja tillägga, att kostnaderna för avdelningskontorens särskilda revisorer under år 1933 hava uppgått till ett belopp av 13,622 kronor 75 öre.

Med stöd av vad sålunda anförts få fullmäktige hemställa, att bankoutskottet måtte föreslå riksdagen att fastställa följande reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning att träda i kraft den 1 januari 1935.

Förslag

till

Reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning.

§ 1.

Utöver vad i lagen för Sveriges riksbank den stadgas, skola för förvaltningen av riksbanken i detta reglemente givna föreskrifter lända till efterrättelse.

AVD. I.

Om sedelutgivningen och bankrörelsen.

§ 2.

Mom. 1. Texten å de sedlar, som riksbanken utgiver, skall lyda sålunda:

»Sveriges riksbank inlöser vid anfordran denna sedel å 00 kronor med guldmynt enligt lagen om rikets mynt å den 30 maj 1873.»

Mom. 2. Å sedlarna anbringas genom tryck namnteckningar av fullmäktig, den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden eller tjänsteman, två i förening.

Mom. 3. Riksbanken är skyldig att, när så påfordras, vid sitt huvudkontor inlösa sina sedlar efter den grund, Konung och riksdag fastställt.

Mom. 4. Inlösen av bristfälliga och förslitna sedlar samt ersättning för helt förstörda sedlar äga fullmäktige att medgiva med hänsyn till föreliggande skäl och omständigheter.

§ 3.

Riksbanken skall hava avdelningskontor å följande platser: Göteborg, Malmö, Falun, Gävle, Halmstad, Härnösand, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Mariestad, Norrköping, Nyköping, Sundsvall, Umeå, Uppsala, Visby, Vänersborg, Västerås, Växjö, Örebro, Östersund.

§ 4.

Guld och silver i plants försäljas vid huvudkontoret i mån av tillgång till pris, som av fullmäktige bestämmes.

§ 5.

Svenskt mynt, präglat efter myntordningar, vilka äro äldre än lagen om rikets mynt den 30 maj 1873, inlöses av riksbanken efter sitt värde i gångbart mynt.

§ 6.

Diskontering, lån eller kredit i checkräkning må ej utan fullmäktiges medgivande beviljas annan än den, som är mantalsskriven eller driver stadigvarande rörelse inom det länedistrikt, som fullmäktige bestämt för varje kontor.

Utan hinder av distriktsindelningen må dock mot realsäkerhet beviljas lån utan avbetalningsrätt och kredit i checkräkning.

Dessutom må bankrättningar, även om de icke tillhöra huvudkontorets distrikt, i samtliga länegrenar anlita detta kontor.

§ 7.

Från en under riksbankens förvaltning ställd avbetalningslånefond med ett kapital av fyrtiofyra miljoner kronor äger riksbanken att driva utlåning enligt nedan angivna grunder.

Den vinst, som uppstår för avbetalningslånefonden, skall inräknas i riksbankens vinst för året, dock med iakttagande av att, därest till följd av lidna förluster fonden skulle hava nedgått under det fastställda beloppet, fondens följande årsvinster främst skola användas för dess uppbringande till samma belopp.

Avbetalningslån utlämnas mot skuldförbindelse, försedd med borgen såsom för egen skuld, eller med pant av värdepapper, och återbetalas medelst erläggande var sjätte månad efter utgivningsdagen av minst en femtendedel av lånebeloppet jämte upplupen ränta.

Avbetalningslån må ej utgivas till lägre belopp än 300 kronor, och såsom låntagare må ingen häfta för högre belopp än 6,000 kronor.

§ 8.

För utlåningsrörelsen i dess helhet skola gälla följande särskilda bestämmelser.

Mom. 1. Diskontering, lån eller kredit i checkräkning må ej beviljas:

a) fullmäktig i riksbanken eller verkställande ledamot av styrelse vid avdelningskontor; dock att de kunna erhålla lån och kredit i checkräkning mot säkerhet av statens, allmänna hypoteksbankens eller konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;

b) tjänsteman i riksbanken; dock äger sådan tjänsteman att vid huvudkontoret eller det avdelningskontor, där han tjänstgör, erhålla lån och kredit i checkräkning mot säkerhet av obligationer, utfärdade av staten, allmänna hypoteksbanken, konungariket Sveriges stadshypotekskassa eller kommun, eller

ock obligationer, som i belåningshänseende av fullmäktige likställas med sistnämnda slag av obligationer.

Mom. 2. Åt annan styrelseledamot vid avdelningskontor än verkställande ledamot må lån eller kredit i checkräkning beviljas endast mot pant, som provas i och för sig innebära fullgod säkerhet. Växel, å vilken annan styrelseledamot än verkställande ledamot är acceptant, trassent eller endossent, må ej diskonteras i riksbanken med mindre sådan växel är grundad å verklig handelsaffär eller siste endossenten är av Kungl. Maj:t oktrojerad bankinrättning.

Mom. 3. Lån eller kredit i checkräkning må ej beviljas med borgen av fullmäktig, styrelseledamot vid avdelningskontor eller tjänsteman eller mot säkerhet av fordringsbevis, för vilket sådan person svarar; ej heller må växel, å vilken fullmäktig, verkställande styrelseledamot eller tjänsteman är acceptant, trassent eller endossent, i riksbanken diskonteras.

Mom. 4. Vad i denna paragraf stadgas om fullmäktig och verkställande styrelseledamot gäller ock suppleant för fullmäktig ävensom den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden. För suppleant för styrelseledamot gäller vad i denna paragraf stadgas om annan styrelseledamot än verkställande ledamot.

Angående bolag eller förening vari person, som omförmäles i denna paragraf, såsom delägare eller medlem äger ett väsentligt ekonomiskt intresse, gäller vad om sådan person stadgas.

§ 9.

Därest fullmäktig överträder det enligt 35 § i lagen för Sveriges riksbank meddelade förbudet att såsom kommissionär taga befattning med växel-diskontering eller med anskaffande av lån eller annan kredit i riksbanken, göres anmälan därom hos riksdagens justitieombudsman. Överträdes förbudet av den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden, där han icke är fullmäktig, eller av ledamot i avdelningskontors styrelse eller tjänsteman, anmäles förhållandet hos fullmäktige.

§ 10.

Vid ansökan om växeldiskontering, lån eller kredit i checkräkning skall den erbjudna säkerheten noga provas.

Särskilt bör vid diskontering av växlar hänsyn tagas till växlarnas ursprung.

§ 11.

Räntan för lån och kredit i checkräkning samt vid diskontering av växlar äga fullmäktige att bestämma med avseende å såväl penningställningen som utlåningstiden och de säkerheter, vilka erbjudas. Likaledes äga fullmäktige att bestämma avgiften för kredit i checkräkning ävensom att medgiva befrielse från sådan avgift.

§ 12.

Riksbankens huvud- och avdelningskontor äga med stöd av Kungl. Maj:ts plakat och påbud till domhavande och exekutorer om en prompt handräckning och exekution för rikets ständers bank den 18 april 1681 att av såväl överståthållarämbetet i Stockholm som samtliga Konungens befallningshavande och övriga exekutorer skyndsamligen erhålla laga handräckning i alla de utskningsmål, som av huvud- och avdelningskontorens utlåningar härröra, med åliggande för bemälda myndigheter att, efter skuldens indrivande, ofördröjligen insända de influtna medlen till riksbanken.

§ 13.

Obligationer, utfärdade av riksbanken å medel, upplånade före år 1830, få icke i riksbanken belånas, men riksbanken infriar vid anfordran sådana av dessa obligationer, vilka ej innefatta förbud mot medlens uttagning.

§ 14.

Beträffande den förvaring av värdepapper eller av gods under försegling, som oförmäles i 24 § lagen för Sveriges riksbank, äga fullmäktige att bestämma förvaringsavgiften ävensom att medgiva befrielse från sådan avgift.

AVD. II.

Om tryckerirörelsen och papperstillverkningen.

§ 15.

Angående driften av sedeltryckeriet och pappersbruket äga fullmäktige meddela erforderliga bestämmelser med iakttagande av föreskrifterna i de instruktioner och arbetsordningar, som av bankoutskottet för tryckeriet och bruket fastställts.

AVD. III.

Om styrelsen och förvaltningen m. m.

A. Fullmäktige.

§ 16.

Mom. 1. Fullmäktige utse inom sig en förste deputerad att vara chef för riksbanken (riksbankschef) samt inom eller utom sig en suppleant för honom att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträffande förfall träda i hans ställe (vice riksbankschef).

Därjämte utse fullmäktige inom sig två andre deputerade.

Mom. 2. År styrelsen ej så fulltalig, som för besluts fattande erfordras enligt vad här nedan föreskrives, inkallas suppleant, utsedd av riksdagen.

Den av Konungen förordnade suppleanten inkallas, när förfall för ordföranden anmälts.

Mom. 3. Därest vid förfall för riksbankschefen vice riksbankschefen är förhindrad att träda i hans ställe, äga fullmäktige förordna andre deputerad att uppehålla riksbankschefens befattning.

Fullmäktige äga vid behov förordna vikarie för andre deputerad.

Mom. 4. När fullmäktig på grund av bestämmelserna i 30 och 31 §§ av lagen för Sveriges riksbank icke får utöva befattning såsom sådan, skall han genast frånträda densamma, samt suppleant då inkallas att i stället inträda såsom fullmäktig.

Mom 5. Angående ersättning åt fullmäktige och den av fullmäktige utsedde suppleanten för förste deputeraden samt åt vikarier för fullmäktige gäller vad därom är särskilt stadgat.

§ 17.

Fullmäktige äga uppdraga åt en direktion, bestående av riksbankschefen, vice riksbankschefen samt de två andre deputerade, att i överensstämmelse med den instruktion, som av fullmäktige fastställs, samt i övrigt efter av fullmäktige bestämd fördelning av göromålen mellan direktionens ledamöter föredraga ärenden inför fullmäktige, tillse utförandet av fullmäktiges beslut,

utöva tillsyn över göromålen inom banken, verkställa köp och försäljning av utländska valutor, pröva utlåningsärenden, som ej kunna uppskjutas till handläggning av den i § 18 mom. 2 omförmälda delegationen, samt handhava den löpande förvaltningen i övrigt.

Fullmäktige äga vidare utse inom sig en fullmäktig för att enligt meddelade föreskrifter utöva tillsyn över riksbankens pappersbruk samt inför fullmäktige föredraga bruket rörande ärenden.

§ 18.

Mom. 1. För behandling av allmänna ärenden sammanträda fullmäktige en gång i varje vecka eller oftare, om ärendenas beskaffenhet och oavbrutna gång sådant fordra, och skola därvid minst fem fullmäktige vara tillstädes; dock må ärenden, som böra skyndsamt handläggas, kunna avgöras av allenast fyra fullmäktige, därest tre av dem äro om beslutet ense.

Framställes under fullmäktiges överläggningar olika yrkanden, skola samtliga närvarande fullmäktige till protokollen avgiva sina röster. Vid lika röstetal är ordförandens röst avgörande. Den, som icke yttrat sig till protokollet, anses hava bejakat pluralitetens beslut, och fullmäktig, som av en eller annan anledning varit hindrad att övervara något fullmäktiges beslut, får ej på sådan grund undandraga sig att deltaga i de överläggningar, som vidare kunna uppstå i följd av samma beslut. Endast vid val till sådan befattning, vartill någon bland fullmäktige kan utses, får sluten omröstning ske och skall i sådant fall äga rum, när yrkande härom framställes.

Vid fullmäktiges sammankomster skall vice riksbankschefen närvara. Han äger, även om han ej är fullmäktig, deltaga i förhandlingarna. I ärende, vari han är föredragande, är han skyldig att låta till protokollet anteckna sin mening, när denna är skiljaktig från fullmäktiges beslut.

Expeditioner i fullmäktiges namn må ej utgå utan till följd av beslut, fattat vid fullmäktiges sammankomst.

Mom. 2. Fullmäktige äga uppdraga åt en delegation att enligt av fullmäktige fastställd instruktion verkställa prövning av utlåningsärenden. Delegationen skall bestå av antingen minst fyra fullmäktige eller minst tre fullmäktige jämte vice riksbankschefen, där denne ej är fullmäktig; dock skall iakttagas, att i delegationen alltid finnes en fullmäktig, som ej tillhör den i § 17 omförmälda direktionen. Lånedelelegationen skall sammanträda varje söckendag, där ej fullmäktige med hänsyn till särskilda omständigheter för viss dag annorlunda besluta. Vid dylikt sammanträde förekommande ärende skall hänskjutas till fullmäktige, därest någon av de närvarande så yrkar. Vid sammanträdet skola anmälas de krediter, som jämlikt § 17 sedan nästföregående sammanträde beviljats av direktionen.

Mom. 3. Fullmäktig eller vice riksbankschef äger ej deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och riksbanken. Ej heller må han deltaga i behandling av fråga om avtal mellan riksbanken och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot riksbankens. Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning beträffande rättgång eller annan talan mot fullmäktig, vice riksbankschef eller tredje man.

Mom. 4. Vid fullmäktiges i riksbanken och i riksgäldskontoret gemensamma sammanträden skola, för att beslut skall kunna fattas, minst fem av fullmäktige i vartdera verket vara tillstädes och skall omröstning därvid verkställas per capita.

§ 19.

Fullmäktige åligger att verkställa eller genom ombud, utsett inom eller utom fullmäktige, låta verkställa erforderliga undersökningar av riksbankens kon-

tor och avdelningar, kassor och förvaringsrum samt sedeltryckeri och pappersbruk ävensom erforderliga besiktningar av riksbankens fastigheter och inventarier.

Härvid skall iakttagas, att varje avdelningskontor minst en gång varje år skall såväl inspekteras av fullmäktig eller vice riksbankschefen eller suppleant för fullmäktige som ock undersökas av för detta ändamål av fullmäktige utsedda tjänstemän.

För dylik förrättning, som verkställes av fullmäktig eller vice riksbankschefen eller av suppleant för fullmäktige, utgår ej särskilt arvode utan endast ersättning för därav föranledd reskostnad samt traktamente enligt vad här om är särskilt stadgat. Till annat ombud lämnas gottgörelse efter fullmäktiges bestämmande.

§ 20.

Riksbanken tillhörig fastighet, med undantag av sådan, som till täckande av riksbankens däruti in-tecknade fordran blivt för dess räkning inropad, må icke av fullmäktige utan riksdagens medgivande avyttras.

Nybyggnad eller större reparation å bankens för rörelsen avsedda byggnader må ej, utan oundgängligt behov, av fullmäktige företagas, innan de därtill erhållit medgivande av riksdagen.

§ 21.

Mom. 1. Fullmäktige äga att av riksbankens medel utbetala

1:o) bidragen till bankostatens änke- och pupillkassa samt änke- och pupillkassan vid riksbankens avdelningskontor och pappersbruk;

2:o) av riksdagen till enskilda personer fastställda årliga anslag;

3:o) vad som erfordras för överinseendet över brandväsendet inom riksbankens byggnad i Stockholm samt för polis- och annan bevakning;

4:o) bidrag till frukostservering under arbetstiden åt riksbankens tjänstemän.

Mom. 2. Vid efterrapning eller förfalskning av riksbankssedel ävensom vid utprångling av sådan efterrapad eller förfalskad sedel äga fullmäktige att efter sig företeende omständigheter i varje särskilt fall för upptäckt av brottets föröware eller däri delaktig utfästa eller tilldela de belöningar av riksbankens medel, vilka fullmäktige finna lämpliga.

§ 22.

Mom. 1. Fullmäktige berättigas att efter noggrann prövning av omständigheterna i varje särskilt fall bevilja de riksbankens gäldenärer, vilka försatts i konkurs eller vid försök till utmätning befunnits sakna utmättningsbar tillgång, ackord eller eftergift å deras skuld så ock eljest biträda överenskomelse mellan gäldenär och hans fordringsägare om betalning av gäld. I övrigt äga fullmäktige icke efterskänka något av vad enligt givna föreskrifter och gällande författningar bör erläggas, utan skola alla frågor därom underställas bankoutskottet.

Fullmäktige äga att bevilja riksbankens gäldenärer anstånd med betalning av skuld till riksbanken och äga jämväl att uppdraga åt direktionen och styrelserna vid avdelningskontoren att bevilja sådant anstånd.

Mom. 2. Fullmäktige äga att bestämma, vilka såsom osäkra ansedda fordringar skola föras inom linjen i räkenskaperna.

§ 23.

Fullmäktige skola alltid vara beredda på sådana åtgärder, varigenom riksbankens tillgångar i ädla metaller och värdepapper samt bankens räkenska-

per må kunna, om så fordras, utan tidsutdräkt till annan som säker ansedd ort förflyttas; och böra fullmäktige vid sådant förhållande av Kungl. Maj:t utbedja sig råd och upplysningar.

§ 24.

Mom. 1. Enligt bolagsordningen för aktiebolaget Kreditkassan av år 1922 skola fullmäktige utse en ledamot i bolagets styrelse jämte suppleant för denne.

Mom. 2. Fullmäktige skola utse en ledamot i den kommission, som jämlikt instruktionen för mynt- och justeringsverket har att pröva myntat guldts halt och vikt.

Mom. 3. Vid de tillfällen, då riksdagsmäns fullmakter enligt § 32 riksdagsordningen granskas av chefen för justitiedepartementet eller den person, Konungen i hans ställe förordnat, skola tre bland de av riksdagen valda fullmäktige vara tillstädes.

Mom. 4. Åt de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret gemensamt är uppdraget:

a) enligt § 50 regeringsformen att med Konungen samråda om utsättande av riksdagsort, då, i anseende till de i nämnda paragraf omförmälda hinder, riksdag ej kan hållas i huvudstaden;

b) enligt § 98 regeringsformen att, om justitieombudsmannen eller militieombudsmannen mellan riksdagarna avsäger sig det erhållna förtroendet eller med döden avgår, i ämbetet genast insätta den man, som blivit till efterträdare utsedd, samt att, därest ombudsmans utsedde efterträdare mellan riksdagarna avsäger sig det erhållna förtroendet eller i ombudsmansämbetet insättes eller med döden avgår, välja en annan behörig man i hans ställe.

Mom. 5. Gemensamt med fullmäktige i riksgäldskontoret äga fullmäktige i riksbanken dessutom:

a) att för framtida uppsikten och kontrollen över Göta kanals vidmakthållande utse och välja ej mindre en person för att såsom ledamot å riksbankens och riksgäldskontorets vägnar inträda i direktionen över nämnda kanal än ock ett ombud att å samma verks vägnar deltaga i revisionen av kanalens räkenskaper; skolande valet till ledamot i direktionen förnyas varje år och till ombud i revisionerna före desammas början; dock må förut härtill utsedda personer kunna återväljas;

b) att bestämma vad justitieombudsmannen eller militieombudsmannen för sådan tid, då han av annan anledning än semester eller sjukdom icke bestrider ämbetet, skäligen prövas böra i varje särskilt fall avstå av sin avlöning.

B. Avdelningskontorens styrelser.

§ 25.

Mom. 1. Styrelsen vid vardera avdelningskontoret i Göteborg och Malmö utgöres av fyra ledamöter och vid vart och ett av de övriga avdelningskontoren av tre ledamöter, vilka alla, jämte nödigt antal suppleanter, för ett år i sänder, efter kalenderår räknat, utses av fullmäktige, med rättighet för fullmäktige, att, när de därtill finna anledning, entlediga en eller flera ledamöter i dessa styrelser; och skola i den eller de entledigades ställe annan eller andra ledamöter genast invälas.

Avgår eljest ledamot under den tid, för vilken han är vald, utses ny ledamot att deltaga i styrelsen under den tid, som för den avgångne ledamoten återstår. Vid de årliga valen kan avgående styrelseledamot återväljas.

Mom. 2. Bland ledamöter i varje styrelse skola fullmäktige särskilt utse

en att i egenskap av verkställande styrelseledamot handhava den dagliga förvaltningen. Styrelsen väljer inom sig ordförande och vice ordförande. Till sådant uppdrag kan icke verkställande styrelseledamot utses.

Mom. 3. Suppleant inkallas i styrelsen, när på grund av tillfälligt hinder för ordinarie ledamot styrelsen ej är beslutför.

Inträffar hinder för verkställande styrelseledamot, anmäles förhållandet skyndsammast hos fullmäktige, och äger styrelsen att förordna om göromålens uppehållande, intill dess fullmäktige i ärendet beslutat.

Mom. 4. Angående semesterledighet för verkställande styrelseledamot är särskilt stadgat.

Annan styrelseledamot vid avdelningskontor med styrelse, bestående av tre ledamöter, äger efter anmälan hos vederbörande styrelse och, för så vitt ej särskilt hinder därför skulle möta, på riksbankens bekostnad begagna ledighet under en tid av sammanlagt högst 30 dagar årligen.

Mom. 5. Angående avlöningsförmåner till ledamot av styrelse vid avdelningskontor är särskilt stadgat.

Suppleant för styrelseledamot äger att under den tid, då han bestrider ordinarie ledamots befattning i styrelsen, åtnjuta ersättning med belopp, motsvarande det för den senare bestämda arvodet.

§ 26.

Mom. 1. För behandling av allmänna ärenden sammanträder styrelsen så ofta ärendenas beskaffenhet och oavbrutna gång sådant fordra. Styrelsen vare ej beslutför, med mindre än att vid avdelningskontoren i Göteborg och Malmö tre ledamöter och vid övriga avdelningskontor samtliga ledamöter äro tillstädes.

Uppstå vid dessa sammanträden, därvid protokoll skall föras, skiljaktiga meningar, gäller den mening, för vilken de flesta rösterna avgivas. Vid lika röstetal är ordförandens röst avgörande.

Mom. 2. För prövning av utlåningsärenden sammanträder styrelsen alla söckendagar, där ej för viss dag med hänsyn till särskilda omständigheter av fullmäktige annorlunda bestämmes. Om styrelsens beslutförhet gäller vad i mom. 1 sägs; och må låneansökan ej anses bifallen, såvida ej vid avdelningskontoren i Göteborg och Malmö tre ledamöter och vid övriga avdelningskontor samtliga ledamöter äro om beslutet ense.

Mom. 3. Styrelseledamot äger ej deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och riksbanken, ej heller må han deltaga i fråga om avtal mellan riksbanken och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot riksbankens. Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamot eller tredje man.

§ 27.

Mom. 1. Vid förvaltningen av avdelningskontoret har styrelsen att ställa sig till efterrättelse icke endast bestämmelserna i lagen för Sveriges riksbank och i detta reglemente utan även av fullmäktige och direktionen meddelade föreskrifter.

Det åligger verkställande styrelseledamoten att hava inseende över den vid kontoret anställda personalen, att ordna göromålens handläggning inom kontoret, att utöva erforderlig kontroll samt att föredraga låne- och andra ärenden, allt i överensstämmelse med av fullmäktige eller direktionen meddelade föreskrifter.

Mom. 2. Om ansvarighet för styrelseledamot vid avdelningskontor är särskilt stadgat.

C. Tjänstemännen vid huvudkontoret och avdelningskontoren.

§ 28.

Mom. 1. Antalet ordinarie tjänster i varje lönegrad är fastställt i den vid avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk fogade tjänsteförteckning, och äga fullmäktige att mellan kontoren fördela tjänsterna på sätt fullmäktige med hänsyn till göromålsens omfattning finna lämpligt.

Mom. 2. Därest ökade arbetskrafter för någon tid finnas oundgängligen behövlige för göromålsens obehindrade gång, äga fullmäktige att utöver stat anställa den eller de tjänstemän, som erfordras.

Mom. 3. När ordinarie tjänsteman utses till direktionsledamot, föreståndare för direktionsavdelning, kontrollant vid sedeltryckeriet eller verkställande styrelseledamot vid avdelningskontor, skall hans tjänst i vanlig ordning återbesättas. Upphör sådant uppdrag eller förordnande, skall tjänstemannen återgå till befattning i den lönegrad, han före uppdraget eller förordnandet tillhörde eller därunder kommit att tillhöra. Den tillfälliga ökning av antalet ordinarie tjänster, som härav kan föranledas, äga fullmäktige besluta utan hinder av vad i mom. 1 stadgas.

Mom. 4. Prova fullmäktige ledigbliven tjänst kunna umbäras, äga fullmäktige låta med tillsättningen därav anstå ävensom, därest fullmäktige anse tjänst lämpligen kunna ersättas med tjänst i lägre lönegrad, förordna om tillsättande av sådan tjänst.

§ 29.

Ordinarie tjänster skola tillsättas av fullmäktige.

Fullmakt meddelas därvid åt tjänstemännen i trettionde lönegraden. Åt tjänstemän i övriga lönegrader meddelas konstitutorial.

§ 30.

Mom. 1. Innan ordinarie tjänst inom 1:a—30:e lönegraderna tillsättes, skall tjänsten kungöras ledig till ansökan medelst anslag inom bankens samtliga kontor samt dessutom, beträffande tjänst i 16:e—30:e lönegraderna, medelst tillkännagivande i post- och inrikes tidningar. Ansökningstiden må ej understiga fjorton dagar. Kungörelse skall avse tjänst i allmänhet i viss lönegrad i riksbanken.

Mom. 2. Anmäler sig icke någon fullt lämplig och skicklig sökande, skall ny ansökningstid utsättas.

§ 31.

För erhållande av ordinarie tjänst i riksbanken gälla följande kompetensbestämmelser:

- a) beträffande tjänst i 16:e—30:e lönegraderna:
studentexamen eller avgångsexamen från statsunderstött eller under skolöverstyrelsens inseende ställt handelsgymnasium eller motsvarande bildningsanstalt; till ombudsman eller biträdande ombudsman kan dock endast den antagas, som fullgjort vad författningarna föreskriva i avseende å dem, som i domarevärv må begagnas;
- b) beträffande tjänst såsom kameralbiträde och kontorsskrivare i 7:e respektive 11:e lönegraderna:
realskolexamen eller avgångsbetyg från 8-klassigt läroverk för kvinnlig ungdom medförande normalskolekompetens.

Utan hinder härav äga fullmäktige, då omständigheterna därtill föranleda, att till ordinarie tjänstemän i ovannämnda lönegrader antaga sökande, som på annat sätt ådagalagt erforderlig kompetens; dock må dispens ej medgivas beträffande tjänst såsom ombudsman eller biträdande ombudsman.

§ 32.

Vid alla tjänstetillsättningar skall till tjänsten antagas den, som för tjänsten är mest skicklig och passande.

Vid tillsättande av ordinarie tjänst inom 1:a—30:e lönegraderna må icke antagas annan än den, som anmält sig såsom sökande till tjänsten.

§ 33.

Fullmäktige äga att, när de därtill finna anledning, entlediga ordinarie tjänsteman vid huvudkontoret, vilken tillsatts genom förordnande. Angående entledigande av verkställande styrelseledamot vid avdelningskontor är stadgat i § 25.

§ 34.

Göromålen vid riksbankens huvud- och avdelningskontor skola handläggas i överensstämmelse med av fullmäktige fastställda tjänstgöringsstadgar samt de av fullmäktige, direktionen eller, för avdelningskontor, av dess styrelse eller verkställande styrelseledamot härutöver meddelade föreskrifter.

§ 35.

Tjänstemännens avlönings- och pensionsförhållanden äro angivna i avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk med därvid fogade tjänstförteckning och tillämpningsbestämmelser samt i bestämmelser i fråga om rätt till pension för ordinarie tjänstemän vid nämnda verk.

§ 36.

Fullmäktige äga uppdraga åt direktionen och styrelse vid avdelningskontor att besluta om tjänstledighet ävensom att förordna om uppehållande av ledigbliven tjänst.

§ 37.

Tjänsteman, som förklaras omyndig, skall avhållas från tjänstgöring så länge omyndighetstillståndet fortfar.

Bliver omyndighetsförklaringen icke hävd inom två år, skall han från tjänsten skiljas; dock äga fullmäktige, om omyndighetstillståndet föranletts av sjukdom, att efter omständigheterna förfara.

§ 38.

Mom. 1. Tjänsteman, som försatts i konkurs, skall genast avhållas från tjänstgöring och skall från tjänsten skiljas, om han icke senast ett år efter det tiden för bevakning av fordran i konkursen gått till ända, eller, där konkursen blivit avskriven jämlikt 185 § konkurslagen, från det beslut om avskrivning meddelades, styrker sig vara befriad från borgenärernas krav.

Mom. 2. Om tjänstemans ekonomiska ställning blivit sådan, att fullmäktige finna hans fortsatta bestridande av tjänsten icke böra äga rum, äga fullmäktige avhålla honom från tjänstgöring, till dess hans ställning blivit ordnad.

§ 39.

Har tjänsteman genom domstols utslag blivit dömd till påföljd enligt 2 kap. 19 § strafflagen, skall han genast avhållas från tjänstgöring i riksbanken och skall, om utslaget vinner laga kraft, då skiljas från sin tjänst.

§ 40.

Mom. 1. Ordinarie tjänsteman, som begått mindre förseelse i tjänsten eller låtit klandervärt uppförande komma sig till last och ej låter sig rätta av direktionens eller kontorsstyrelsens tillsägelser och föreställningar, må av fullmäktige, sedan tjänstemannen beretts tillfälle att förklara sig, tillrättavisas och varnas eller avhållas från tjänstgöring, högst tre månader, med förlust därunder helt eller delvis av tjänsten åtföljande förmåner.

Mom. 2. I händelse att den, som på detta sätt erhållit varning eller avhållits från tjänstgöring, ånyo gör sig skyldig till fel eller försummelse i tjänsten eller att ordinarie tjänsteman beträdes med svårare fel eller försummelse i tjänsten, må fullmäktige, sedan tjänstemannen beretts tillfälle att förklara sig, avhålla honom från tjänstgöring under längre eller kortare tid, med förlust därunder helt eller delvis av tjänsten åtföljande förmåner, eller förflytta honom till tjänst i lägre lönegrad eller skilja honom från riksbankens tjänst.

Mom. 3. Beslut, varigenom ordinarie tjänsteman enligt denna paragraf avhålls från tjänstgöring, förflyttas till tjänst i lägre lönegrad eller skiljes från riksbankens tjänst, skall jämte besvärshänvisning skriftligen meddelas honom.

Mom. 4. Icke ordinarie befattningshavare, som gjort sig skyldig till fel eller försummelse i tjänsten eller låtit klandervärt uppförande komma sig till last, må, där förseelsens art så anses påkalla, omedelbart skiljas från riksbankens tjänst, ändock att viss uppsägningstid kan hava blivit bestämd.

Mom. 5. Om tjänstefel är av sådan beskaffenhet, att i anledning därav anmälan sker för anställande av åtal, må fullmäktige i sammanhang härmed avhålla vederbörande tjänsteman från tjänstgöring.

§ 41.

Mom. 1. Ansökningar från personer inom riksbanken rörande arvoden utöver fastställd stat, gratifikation, eftergifter eller avskrivningar få ske endast hos bankoutskottet; och skola ansökningarna inlämnas till fullmäktiges expedition senast å den dag, riksdagen sammanträder, vid påföljd att de i annat fall icke varda till prövning upptagna.

Mom. 2. Över sådana av fullmäktige fattade beslut, som grunda sig på stadgandena i §§ 28—32, §§ 36—38 och § 40 i detta reglemente eller i avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk med därtill hörande särskilda bestämmelser dels angående tillämpning av samma reglemente, dels i fråga om rätt till pension för ordinarie tjänstemän vid nämnda verk, kunna besvär anföras hos bankoutskottet.

Missnöje med beslutet skall, vid äventyr av talans förlust, skriftligen anmälas hos fullmäktige inom fjorton dagar efter den dag, då klaganden därav bevisligen erhållit del; skolande beslut i fråga om tillsättande eller uppehållande av tjänst anses hava kommit klaganden till del den dag, beslutet blivit justerat eller offentligen tillkännagivet.

Besvären skola därefter, vid enahanda äventyr, inom ytterligare fjorton dagar ingivas till fullmäktige, vilka hava att så snart ske kan överlämna besvären till bankoutskottet.

Mom. 3. Över sådana i mom. 1 och 2 omförmälda ansökningar och besvär, som blivit inom behörig tid till fullmäktige inlämnade, skola fullmäktige samtidigt med överlämnandet till bankoutskottet avgiva utlåtande.

D. Personalen vid sedeltryckeriet och pappersbruket.

§ 42.

Angående personalen vid sedeltryckeriet och Tumba bruk gäller vad därom är särskilt stadgat i de under § 15 i detta reglemente omförmälda instruktioner och arbetsordningar.

Tumba bruks tjänstemän tillkommande löner och övriga förmåner äro bestämda i särskild av riksdagen fastställd avlöningsstat.

Stockholm den 15 mars 1934.

Å fullmäktiges vägnar:
ADOLF AF JOCHNICK.

Carl Törneblad.